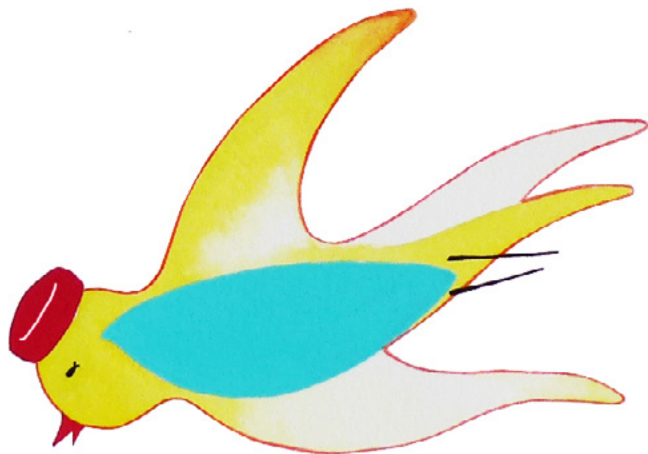

El pati de l'escola en igualtat

Guia de diagnosi i d'intervenció amb perspectiva de gènere

equal saree

A Equal Saree plantegem l'arquitectura i l'urbanisme des d'una perspectiva feminista i amb un enfocament transdisciplinar. La nostra motivació de treball és garantir el dret a la ciutat de totes les persones amb les mateixes oportunitats.

L'any 2014 iniciem una recerca sobre les desigualtats al pati a les escoles de primària amb la finalitat de generar espais basats en els valors de la igualtat, la inclusió, la convivència i la col·laboració.

www.equalsaree.org

Volem donar les gràcies a les companyes que han format part de l'equip durant l'elaboració d'aquesta guia.

1a edició
Barcelona, juliol 2017

Edició especial "Empatitzem. Repensem l'ús dels patis escolars"
Barcelona, gener 2018

Autores
Dafne Saldaña Blasco, Julia Goula Mejón, Helena Cardona Tamayo i Carla Amat Garcia (Equal Saree)

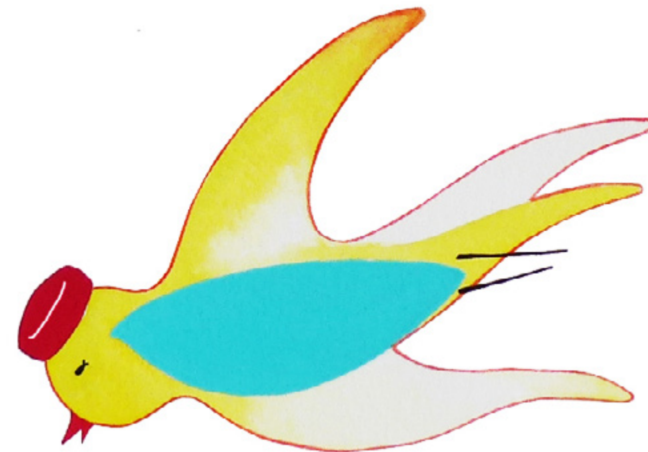
Revisió i adaptació Edició especial
Dafne Saldaña Blasco, Julia Goula Mejón i Helena Cardona Tamayo

Disseny gràfic
Marc Navarro Vilarrubí

Il·lustracions
Julia Goula Mejón

Impressió
Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

El pati de l'escola en igualtat

Guia de diagnosi i d'intervenció amb perspectiva de gènere

Pròleg

El disseny dels espais no és neutre. Com qualsevol altra construcció social, està travessat pels valors que conformen i articulen la societat a la qual pertanyem. Per tant, els espais reflecteixen la jerarquització social dels gèneres present a la nostra societat. També ho podem observar als patis de les nostres escoles quan ens posem “les ulleres violetes”, és a dir, quan hi projectem una mirada coeducativa.

Tal i com s’explica en aquesta guia, “existeix un vincle entre el disseny dels espais, la construcció social del gènere i l’educació espacial diferenciada que reben nens i nenes”. Això vol dir que la nostra canalla aprendrà al pati de les seves escoles una forma concreta de posicionar-se i relacionar-se a l’espai. Si no fem per transformar-ho, aquesta posició estarà travessada per uns valors sexistes que penalitzen a les nenes i fomenten una masculinitat hegemònica, a través de dinàmiques més o menys explícites de dominació de gènere.

Podem dir que els patis de l’escola són uns dels primers espais públics a on els nostres infants aprenen a socialitzar-se Amb el pas del temps, tot allò viscut en ells acabarà reproduint-se en els espais públics de l’edat adulta. Aquí rau la importància d’una intervenció primerenca en els patis d’esbarjo.

És per tot plegat que em plau molt presentar-vos aquesta guia que, sota el títol “El pati de l’escola en igualtat”, vol millorar els espais de l’escola a partir de l’anàlisi i la proposició col·laborativa; també a través d’un procés de reflexió, aprenentatge i presa de decisions col·lectiu.

Es tracta de decidir conjuntament sobre aspectes cabdals que tenen conseqüències en els nostres infants i per això és important tenir la complicitat de tota la comunitat educativa. Sense oblidar-nos d’escoltar la veu de l’alumnat i tenint molt en compte l’expressió d’allò vivencial. Implica per tant un procés de reflexió i d’aprenentatge col·lectiu. Pel seu potencial transformador, no pot ser un procés extern ni aliè.

La guia està impregnada dels valors de la col·laboració i la presa col·lectiva de decisions. Sense propugnar un model tancat, sinó flexible i obert. Adaptant-se a cada cas concret, des del respecte, la diversitat i el consens. Tot plegat, i com no podia ser d’una altra manera, valors assignats tradicionalment a allò femení i que els feminismes reivindiquen com una altra manera de fer, en contraposició als usos impositius i competitius de l’anomenada masculinitat tòxica.

La dimensió espacial és encara un aspecte que s’ha tingut poc en compte a l’hora d’abordar la consecució de la igualtat de gènere a les escoles. Cal destacar, per tant, la innovadora aportació d’aquest treball i felicitar a les autores per la magnífica feina feta.

Donem la benvinguda a aquesta guia, dissenyada per aplicar-se als patis de primària amb l’objectiu d’aconseguir uns espais educatius que ofereixin les mateixes oportunitats a totes les nenes i nens. La guia ajudarà sens dubte a complementar i a enriquir tot el treball que en matèria de coeducació estem portant a terme des de fa temps a Santa Coloma.

Núria Parlon
Alcaldessa de Santa Coloma de Gramenet

Índex

Nota de les autores

Existeix un vincle entre el disseny dels espais, la construcció social del gènere i l'educació espacial que reben nens i nenes. Als espais de joc de les escoles es reprodueixen rols de gènere tradicionalment femenins i masculins i existeixen fenòmens d'exclusió i menysvaloració per motiu de sexe, basats en els estereotips sexuals i en la jerarquia de gèneres. Les qualitats dels espais influeixen en l'ús que nenes i nens en fan d'aquests. Al seu torn, l'educació de gènere que reben reforça la segregació en l'ús dels espais i en condiciona l'apropiació.

L'àmbit educatiu reprodueix pautes patriarcals que construeixen de forma diferent la identitat de nenes i nens, definint rols diferenciats en funció del gènere[1]. Entre els factors més influents trobem els espais i els temps escolars, les relacions que es donen en els centres en tota la seva diversitat i complexitat, les desigualtats que es produeixen, els materials escolars, els coneixements que s'imparteixen a les aules, les expectatives del professorat i l'alumnat, els continguts i el llenguatge dels llibres de text, els jocs, les relacions del professorat i les famílies, les reunions del claustre, etc. A nivell espacial, condiciona la ubicació del centre en el context geogràfic-social, la construcció de l'edifici, l'ordenació de l'aulari, l'ús i aspecte dels patis, la il·luminació, la mida i l'ús dels espais comuns, la vegetació, etc[2].

Diferents estudis han demostrat que, dintre dels centres educatius, l'espai d'esbarjo és on més es visibilitzen les desigualtats de gènere, per tant, són els espais més adequats per realitzar una diagnosi i intervenció d'igualtat de gènere[3]. Per què centrar-se en aquests espais? Les aules són espais amb uns usos més delimitats i amb unes normes més rígides. Al pati de l'escola és on el professorat acostuma a intervenir menys i dóna més llibertat a les nenes i els nens. D'aquesta manera s'imposen els rols socials i culturals més clarament, generant-se desigualtats[4]. Els nens solen ocupar l'espai central del pati i tenen papers actius en els jocs, ocupant l'espai de forma dinàmica. Generalment, les modalitats de joc que escullen són invasives. Les nenes solen ocupar racons i espais perifèrics, mostrant actituds més passives i estàtiques. La modalitat de joc desenvolupada generalment per les nenes és el joc simbòlic. Aquestes pautes, que s'aprenen al pati de l'escola, condicionen la forma de posicionar-se i relacionar-se amb l'espai i es reprodueixen a l'espai públic.

Una forma d'evitar-ho seria amb una escola coeducativa, aquella on s'educa per a la igualtat des de la diferència, replantejant els coneixements i les actituds que es fomenten i transversalitzant la perspectiva de gènere a tots els continguts i accions. Les experiències coeducatives que han tingut lloc fins al moment es centren a millorar aspectes de contingut, com el llenguatge i el material didàctic, i les expectatives del professorat sobre els i les alumnes. Diversos treballs reconeixen l'escola com un espai clau per a la incorporació de les nocions i articulacions sobre el gènere i la seva confluència amb altres factors però, en les seves aproximacions, no han tingut en compte la influència del disseny de l'espai[5]. Altres autores, en canvi, han estudiat les estratègies d'apropiació i dominació de l'espai per l'alumnat però no han considerat el gènere com un element específic en la generació de les desigualtats o, si bé han notat que existeixen diferències en l'ús dels diferents espais, no han analitzat les causes de la desigualtat[6]. La majoria d'aquests estudis es basen en les percepcions i criteris de les persones investigadores i no tenen en compte les vivències de l'alumnat ni potencien la participació del professorat.

Maria Rönnlund (2015), ha estudiat els processos de construcció de les identitats de gènere en el pati d'una escola sueca a partir de les narracions dels nens i nenes participants en la recerca. Segons el seu estudi, els diferents espais del pati contribueixen a la construcció d'identitats de gènere diferenciades, que poden ser individuals o grupals, arribant a la conclusió que els patis d'esbarjo amb una major varietat d'espais i elements afavoreixen la generació de diverses formes de processar la identitat de gènere, en comparació als patis amb una baixa diversitat espacial.

L'associació CoeducAcció i algunes de les seves membres, Marina Subirats, Amparo Tomé i Anna Carreras, han realitzat intervencions en centres educatius de primària i en escoles bressol amb l'objectiu d'eliminar les desigualtats i les jerarquies de gènere a l'àmbit educatiu. Els seus treballs,

“Avancem cap a la igualtat.”

basats en estratègies de recerca-acció, es centren en el treball conjunt amb les educadores i educadors per transformar els continguts i les activitats escolars, els estereotips i expectatives de gènere en la relació professorat-alumnat i la gestió dels espais, especialment dels espais de joc. Encara que els seus treballs reconeixen l'espai com un factor determinant en la perpetuació del sexisme als centres escolars no s'analitzen en profunditat les seves característiques ni es proposen canvis qualitatius en la seva configuració.

Els intents de quantificar els aspectes socials i psicològics de l'espai han portat a diferents autors i autores a elaborar mètodes d'observació, diagnosi o avaluació d'espais. Gary T. Moore[7] i Paul J. Tranter i Karen Malone[8] sistematitzaren mètodes d'observació d'espais infantils que posaven en relació les actituds i els patrons de relació dels nens i nenes amb la seva ubicació a l'espai i, en funció d'això, elaboraren sistemes per avaluar la qualitat d'aquests espais. No obstant, la dimensió de gènere no es va tenir en compte a l'hora d'elaborar les seves propostes. Xavier Bonal (2000) va esbossar un mètode de diagnosi de gènere als centres educatius. El sistema que proposa està dissenyat per realitzar-se de forma fàcil i per qualsevol persona, tot i que no té en compte els aspectes qualitatius de l'espai. Col·lectiu Punt 6[9] i Equal Saree[10] han elaborat mètodes d'anàlisi de la qualitat dels espais urbans i recomanacions de millora des d'una perspectiva feminista.

Volem agrair a totes les persones i col·lectius que, des de la teoria i la pràctica, han obert el camí. Tots els exemples anteriors ens han servit d'inspiració per a elaborar aquesta guia.

1 Subirats, Marina (1994). «Conquistar la igualdad: la coeducación hoy». Revista Iberoamericana de educación, 6, 49-78.

2 Tomé, Amparo (2008). Guía de buenas prácticas «Diagnóstico del centro en materia de igualdad entre hombres y mujeres». Vitoria-Gasteiz: Emakunde.

3 Bonal, Xavier (2000). Cambiar la escuela: la coeducación en el patio de juegos. Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació, Universitat Autònoma de Barcelona.
Carreras, Anna (2011). La construcció dels gèneres des del bressol: recerca sobre la construcció de les identitats de gènere a la primera infància. Ajuts a la Recerca Francesca Bonnemaison 2011.
Carreras, Anna; Subirats, Marina i Tomé, Amparo (2012). «La construcción de los géneros en la etapa 0-3: primeras exploraciones». A: García, Jorge i Gómez, Maria Begoña (coord.) Diálogos en la cultura de la paridad: reflexiones sobre feminismo, socialización y poder. Universidad de Santiago de Compostela, 35-56.

4 Rönnlund, Maria (2015). «Schoolyard stories: Processes of gender identity in a "children's place"». Childhood, 22 (1), 85-100.

5 Öhrn, Elisabet (2009) «Challenging Sexism? Gender and Ethnicity in the Secondary School», Scandinavian Journal of Educational Research, 53:6, 579-590.
Fuller, Kay (2010). «Talking about gendered headship: how do women and men working in schools conceive and articulate notions of gender?», Journal of Educational Administration and History, 42:4, 363-382.

6 Reh, Sabine; Rabenstein, Kerstin i Fritsche, Bettina (2011). «Learning spaces without boundaries? Territories, power and how schools regulate learning». Social & Cultural Geography, 12, 83-98.
Dyment, Janet i O'Connell, Timothy S. (2013). «The impact of playground design on play choices and behaviors of pre-school children», Children's Geographies, 11:3, 263-280.

7 Moore, Gary T. (1994). Early Childhood Physical Environment Observation Schedules and Rating Scales: Preliminary Scales for the Measurement of the Physical Environment of Child Care Centers and Related Environments. Center for Architecture and Urban Planning Research, University of Wisconsin-Milwaukee.

8 Tranter, Paul J. i Malone, Karen (2004). «Geographies of environmental learning: an exploration of children's use of school grounds». Children's Geographies, 2:1, 131-155.

9 Ciocoletto, Adriana i Col·lectiu Punt 6 (2014). Espacios para la vida cotidiana. Auditoría de calidad urbana con perspectiva de género. Barcelona: Comanegra.

10 Amat et al. (2015) Camina Tamshi. Recomanacions urbanes amb perspectiva de gènere. Barcelona.

Presentació

Què és?
Aquesta guia proposa fer una intervenció d'igualtat de gènere als espais d'esbarjo a partir de la diagnosi participativa i el disseny col·laboratiu de tota la comunitat educativa, el que implica un procés de reflexió i d'aprenentatge col·lectiu. La guia està dissenyada per aplicar-se als patis de primària per aconseguir uns espais educatius que ofereixin les mateixes oportunitats a totes les persones. No pretén ser un model tancat sinó oferir unes eines de referència que us animem a ampliar, modificar i adaptar a cada cas concret.

Per què s'ha fet?
Existeix un vincle entre el disseny dels espais, la construcció social del gènere i l'educació espacial diferenciada que reben nens i nenes. La forma de posicionar-se i relacionar-se a l'espai és quelcom que s'aprèn al pati de l'escola i que després es reprodueix en actituds als espais públics. Per tant, els patis d'esbarjo són espais clau per realitzar una diagnosi i intervenció d'igualtat de gènere.

Si bé existeixen guies amb recomanacions per al disseny d'espais escolars, aquestes no inclouen una perspectiva de gènere. D'altra banda, encara existeixen poques experiències amb l'objectiu d'assolir la igualtat de gènere a l'escola que hagin tingut en compte la dimensió espacial.

Aquesta guia proposa una metodologia per a la diagnosi i la intervenció d'igualtat de gènere centrant-se a millorar els espais a partir de l'anàlisi i la proposició col·laborativa.

Com s'ha fet?
Aquesta guia s'ha desenvolupat a partir del projecte pilot realitzat al Centre d'Educació Infantil i Primària (CEIP) Joan Solans de Granollers, Barcelona, durant el curs 2014-2015. Aquest projecte va fer part d'una recerca-acció coordinada per Dafne Saldaña[1] en el marc de la seva tesina de màster dirigida per Anna Ortiz i va comptar amb la participació del professorat del centre i la classe de tercer de primària i amb el suport de l'Ajuntament de Granollers.

A qui va dirigida?
La poden utilitzar els centres educatius o les administracions públiques responsables de la seva gestió que vulguin incloure la igualtat de gènere com un objectiu clau del seu projecte escolar. Cal tenir en compte que el mètode presentat és un procés col·lectiu i que serà necessària la participació de persones o entitats capacitades per cobrir els diferents rols que aquest requereix.

Com s'utilitza?
La metodologia proposada es desenvolupa a partir de la realització de tot un seguit d'activitats que s'organitzen en els següents apartats:

A. ORGANITZEM EL PROJECTE
B. ANALITZEM EL PATI
C. GENEREM CRITERIS
D. PROPOSEM MILLORES

Es recomana que per poder garantir un procés complert es realitzi el màxim d'activitats possibles de cada apartat. Cada activitat consta d'una fitxa tècnica -amb l'objectiu, els participants, el temps orientatiu i el material de suport necessari-, d'un procediment -on s'indica els passos a seguir- i, aquelles activitats que ho requereixin, d'una Recollida de dades i de les seves corresponents Pautes d'anàlisi.

Al llarg de la guia, després de la descripció del procediment de cada activitat, apareixen piulades amb petits ocells orientats cap a la dreta que donen **consells útils** complementaris per dur a terme les activitats.

Quan una activitat requereix material de suport per fer la Recollida de dades i/o per seguir les Pautes d'anàlisi apareixen piulades amb petits ocells orientats cap a l'esquerra indicant que es pot descarregar a l'apartat de **publicacions** de **www.equalsaree.org**. En aquest enllaç també es pot descarregar la guia sencera en format digital.

1 Saldaña, Dafne (2015). El Pati de l'escola en igualtat. Diagnosi i intervenció de gènere als espais d'esbarjo.

"Millorem els patis d'esbarjo de primària."

Metodologia

Aquesta guia proposa una metodologia participativa de diagnosi i d'intervenció d'igualtat de gènere als espais d'esbarjo a partir d'un procés de reflexió i d'aprenentatge col·lectiu. La metodologia fa un acompanyament en el procés de transformació dels patis primària per aconseguir uns espais educatius que ofereixin les mateixes oportunitats a totes les nenes i nens. A continuació es descriuen els quatre apartats que la composen i, a les pàgines següents, s'inclou un esquema per facilitar la seva comprensió.

A. ORGANITZEM EL PROJECTE és el tret de sortida del procés. Al bloc 1. Engeguem el projecte la comissió de seguiment organitza el projecte i coordina la implicació de la comunitat educativa. El segon bloc d'activitats 2. Compartim el projecte s'inicia en aquest moment i continuarà realitzant durant tot el procés per tal de donar visibilitat al projecte.

B. ANALITZEM EL PATI proposa una sèrie d'activitats per fer la diagnosi participativa. D'una banda, les activitats del bloc 3. Preparem la mirada serveixen per prendre consciència sobre les desigualtats de gènere que es produeixen al pati de l'escola. D'altra banda, les activitats dels blocs 4. Observem el pati i 5. Escoltem l'alumnat tenen l'objectiu de recollir les dades que, un cop analitzades, ajuden a generar els criteris de millora del pati de l'apartat C. GENEREM CRITERIS.

C. GENEREM CRITERIS consta de dos blocs d'activitats. El bloc 6.Resumim els resultats ajuda a classificar i analitzar els resultats dels blocs 4. Observem el pati i 5. Escoltem l'alumnat de la diagnosi participativa a partir de les activitats 6.1. Taula de resultats i 6.2. Mapa col·lectiu. El bloc 7. Definim les estratègies dona suport en l'elecció de les estratègies de millora del nostre pati a partir del llistat de recomanacions elaborades concretament per aquest tipus d'espai.

D. PROPOSEM MILLORES acompanya durant el procés de disseny col·laboratiu del pati gràcies a les activitats del bloc 8. Elaborem les propostes i, finalment, el bloc 9. Transmeten les propostes anima a incloure un document tècnic que incorpori la documentació gràfica i les descripcions tècniques indispensables per a construir les millores del pati.

Les recomanacions d'intervenció a l'espai d'esbarjo han estat elaborades per les autores de la guia.

"Donem suport al procés de canvi."

Organitzem el projecte

1. Engeguem el projecte

1.1. Participants
1.2. Cronograma
1.3. Material de suport
1.4. Objectius

2. Compartim el projecte

2.1. Difusió del projecte
2.2. Reunions de seguiment
2.3. Activitats amb les famílies

Analitzem el pati

3. Preparem la mirada

3.1. Preguntes d'autorreflexió
3.2. Debat amb el claustre

4. Observem el pati

4.1. Característiques del pati
4.2. Sectorització i segregació
4.3. Mapa de recorreguts
4.4. Exploració de l'entorn

5. Escoltem l'alumnat

5.1. Qüestionari
5.2. Representació vivencial
5.3. Debat amb l'alumnat

Generem criteris

6. Resumim els resultats

6.1. Taula de resultats
6.2. Mapa col·lectiu

7. Definim les estratègies

7.1. Redacció de les estratègies

Proposem millores

8. Elaborem les propostes

8.1. Disseny col·laboratiu
8.2. Consens col·lectiu

9. Transmetem les propostes

9.1. Document tècnic

A
Organitzem el projecte

En aquest apartat es proposa una sèrie d'activitats que ajuden a organitzar el projecte i l'equip de treball i donen pautes per coordinar un procés que implicarà persones diverses. També proposa mecanismes per consolidar i estendre els èxits assolits pel projecte més enllà del centre educatiu.

A

1. Engeguem el procés

Definim els rols de les persones que participaran en el projecte i organitzem el cronograma de les activitats. És important posar en comú les expectatives de totes les persones participants, definir els objectius que es volen assolir i preparar el material que es necessitarà per desenvolupar el projecte.

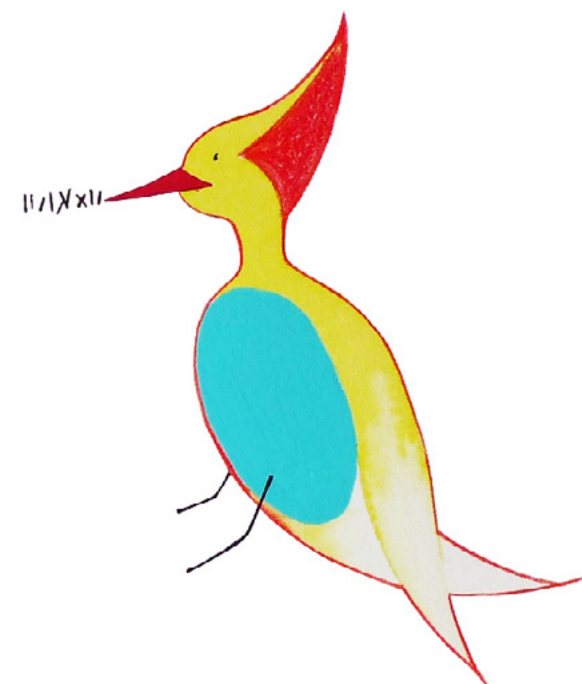
1.1. Participants

1.2. Objectius

1.3. Paràmetres d'estudi

1.4. Material de suport

1.5. Cronograma

1.1. Participants

El primer pas és formar i coordinar l'equip de treball. Està a punt de començar un procés col·lectiu i és important que totes i tots ens sentim còmodes amb el rol que tindrem. A continuació, s'estableixen els rols que cada persona tindrà en les diferents etapes del projecte tenint en compte les capacitats i càrregues de treball del personal docent. Aquests models de referència us poden ser útils:

Centre educatiu

Aquest projecte està centrat en la participació de la comunitat educativa, ja que es tracta d'un procés col·laboratiu de transformació de l'ús del pati.

CS Comissió de Seguiment:
Coordina el procés i programa les activitats. Està en contacte amb la persona o persones tècniques que acompanyen el procés, amb l'alumnat, amb la resta del professorat i amb les famílies. Es recomana que estigui formada per diferents persones de la comunitat educativa (professorat, alumnat, AMPA/AFA, monitoratge, altres)

P Professorat participant:
Participen en les activitats d'anàlisi i de proposta, formant part del procés col·lectiu de presa de consciència sobre la prevenció de les desigualtats de gènere.

A Alumnat:
Els i les alumnes són les protagonistes del procés, ja que aquest es centra en conèixer les seves experiències i desitjos en relació a les desigualtats i jerarquies de gènere en l'ús de l'espai i a actuar en conseqüència. Pot participar tot l'alumnat del centre, un cicle, un curs o una classe, depenent de les dimensions del centre, el nombre total d'alumnes i el temps disponible per portar a terme el procés.

F Famílies:
Formen part del procés col·lectiu de transformació del pati i de presa de consciència per a la prevenció de les desigualtats de gènere.

Equi Tècnic **ET**

És la persona o l'equip que s'encarrega d'acompanyar el procés col·lectiu i vetllar perquè s'acompleixen els objectius establerts tenint en compte els criteris de gènere i aportant eines tècniques de disseny espacial. Aquestes persones hauran de tenir formació relacionada amb els estudis de gènere i tenir coneixements tècnics per a intervenir a l'espai.

Administració Pública **AP**

Si la metodologia s'aplica a una escola pública, l'administració pot seguir i participar en el procés, fent part de les reunions de seguiment. Coneix els resultats i té la capacitat d'actuar en conseqüència.

1.2. Objectius

Les diferents activitats de la metodologia estan classificades en funció dels objectius que ens ajuden a assolir. Les podem identificar de la següent manera:

Recollida de dades
L'objectiu d'aquestes activitats és recollir informació per poder realitzar la diagnosi d'igualtat de gènere.

Presa de consciència
Aquestes activitats tenen per objecte la reflexió individual i col·lectiva sobre les desigualtats de gènere i donar eines per detectar-les i prevenir-les.

Accions pel canvi
Aquelles activitats que permeten visibilitzar les desigualtats de gènere en l'ús de l'espai i fer un pas endavant cap a la seva eradicació.

1.3. Paràmetres d'estudi

Els paràmetres escollits ens permeten analitzar i dissenyar els espais des d'un punt de vista qualitatiu amb l'objectiu de crear espais més inclusius i d'evitar les desigualtats de gènere.

D **Diversitat**
Varietat dels espais i dels elements que el conformen. La diversitat afavoreix un repartiment i un ús més igualitari del pati.

F **Flexibilitat**
Capacitat d'un espai o d'un element per adaptar-se a diferents situacions i usos. La flexibilitat permet el desenvolupament d'unes activitats menys estereotipades i menys segregades per gènere.

I **Interrelació**
Relacions que s'estableixen entre dos o més elements o espais (distàncies, visibilitat, espais intermitjos, etc). Si aquesta és adequada, impedeix l'establiment de jerarquies i/o privilegis i evita la invasió d'unes activitats sobre d'altres.

C **Confort**
Característiques dels espais i dels elements que influeixen en el benestar de les persones que els utilitzen. El confort augmenta el benestar físic i psicològic de les persones, reforçant la importància dels valors de cura.

R **Representativitat**
Reconeixement, visibilitat real i simbòlica i participació igualitària en la presa de decisions de totes les persones que conformen la comunitat educativa. Si la representativitat és igualitària, fomenta valors i conductes no sexistes que es reflecteixen en l'ús dels espais.

1.4. Material de suport

Per posar en pràctica la diagnosi necessitarem 2 tipus de material de suport:

1. Material que inclou aquesta guia: pautes i taules per a desenvolupar les activitats dels diferents apartats B. ANALITZEM EL PATI, C. GENEREM CRITERIS, D. PROPOSEM MILLORES.

2. Material específic de cada centre educatiu: plànol, fotografies del pati, o el que cada escola necessita per fer el seu projecte.

1.5. Cronograma

Per facilitar la coordinació del procés realitzem un cronograma amb les diferents activitats, les dates escollides en funció de la disponibilitat de totes les persones implicades, els espais i els materials que necessitarem.

Es reuneix la comissió de seguiment i l'equip tècnic per programar les diferents etapes del procés i les activitats que es portaran a terme a cadascuna d'elles. S'elabora un calendari amb el nom de les activitats, les dates escollides i les persones que participaran a cadascuna i es penja a un lloc visible del centre per a que tothom conegui la programació. S'ha de tenir en compte que les activitats que impliquen la participació de l'alumnat poden encabir-se dintre del programa escolar.

Per facilitar l'organització, es pot utilitzar la taula que següent.

Blocs	Activitat	Objectius	Participants	Nº sessions	T sessió	Data
2 Compartim el projecte	2.1. Difusió del projecte		CS	segons criteri de l'escola		...
	2.2. Reunions seguiment		CS ET (AP)	3	1h	...
	2.3. Activitats amb les famílies		CS ET F	1	1h 30min	...
3 Preparem la mirada	3.1. Preguntes autoreflexió		P	1	30min	...
	3.2. Debat amb el claustre		CS P ET	1	1h	...
4 Observem el pati	4.1. Característiques del pati		CS | A	1 | 1	1h	...
	4.2. Sectorització i segregació	R	CS	5	temps d'esbarjo	...
		A	CS	1	1h	...
	4.3. Mapa de recorreguts	R	CS	10	temps d'esbarjo	...
		A	CS	1	1h	...
	4.4. Exploració de l'entorn		CS P A F ET	1	2h	...
5 Escoltem l'alumnat	5.1. Qüestionari	R	A	1	1h	...
		A	CS P	1	3h	...
	5.2. Representació vivencial	R	A	3	1h 30min	...
		A	CS P	1	2h	...
	5.3. Debat amb l'alumnat		A	1	1h 30min	...
6 Resumim els resultats	6.1. Taula de resultats		CS ET	1	1h	...
	6.2. Mapa col·lectiu		CS A P ET	1	2h	...
7 Definim les estratègies	7.1. Redacció de les estratègies		CS ET	1	2h	...
8 Elaborem les propostes	8.1. Disseny col·laboratiu		A	4	1h 30min	...
	8.2. Consens col·lectiu		CS A P ET	1	2h	...
9 Transmetem les propostes	9.1. Document tècnic		CS ET	segons complexitat de la intervenció		...

R Recollida de dades A Pautes d'anàlisi

2. Compartim el procés

Donem visibilitat al projecte i potenciem la seva extensió a tota la comunitat educativa proposant activitats de sensibilització i de difusió.

2.1. Difusió del procés

"Comuniquem el projecte."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Accions pel canvi

Facilitar que totes les persones vinculades al centre (famílies, professorat, alumnat, etc) puguin conèixer el projecte, seguir el procés i assabentar-se de les convocatòries per a participar a les diferents activitats.

Participants
CS Comissió de seguiment

Material de suport
-

Dedicació orientativa
Segons el criteri de l'escola

Procediment

1. Detectar els diferents canals de difusió que utilitza l'escola per difondre les activitats que es realitzen i per comunicar-se amb les famílies. Utilitzar aquells canals que permetin arribar al major nombre de persones d'una manera fàcil i ràpida.

2. A l'inici del procés, fer una presentació oberta a les famílies, el professorat i l'alumnat (tant si participa com si no) amb els objectius, les activitats que es duran a terme i les diferents persones que hi participaran

3. Difondre cadascuna de les activitats donant a conèixer el seu desenvolupament i els resultats parcials.

4. Presentar les propostes finals i agrair a totes les persones participants la seva implicació durant el procés.

Es recomana utilitzar per la difusió el bloc o pàgina web de l'escola, fent publicacions de manera regular.

La presentació final es pot organitzar com un acte de cloenda festiu on totes les persones participants al procés puguin compartir la seva experiència i aprenentatges.

2.2. Reunions de seguiment

“Compartim, debatem i avaluem el procés.”

A

Fitxa tècnica

Objectiu

 Presa de consciència

 Accions pel canvi

Coordinar el procés de diagnosi participativa i de disseny col·laboratiu, fer el seguiment del desenvolupament de les activitats, exposar i debatre els resultats obtinguts i contrastar el grau de satisfacció dels diferents agents implicats amb les expectatives inicials.

Participants
CS Comissió de seguiment
ET Equip Tècnic
AP Administració Pública (si es requereix)

Material de suport
-

Dedicació orientativa
3 sessions
1h per sessió

Procediment

1. Es recomana realitzar com a mínim **3 reunions** de seguiment al llarg del procés: una d’inici, una després de la fase d’anàlisi i una un cop realitzades les propostes.

2. A la reunió inicial es posaran en comú els objectius per portar a terme la diagnosi participativa i el disseny col·laboratiu, es definirà el rol de cadascun dels agents implicats i s’establirà un cronograma per a la realització de les activitats. Aquesta reunió és prèvia a l’inici de les activitats.

3. Les reunions de seguiment intermitges serveixen per posar en comú el desenvolupament de les activitats realitzades i verificar que els objectius es compleixen. La comissió de seguiment explica com s’han desenvolupat les diferents activitats, els resultats més rellevants fins al moment i les dificultats o els impactes positius. L’equip tècnic resol dubtes i assessora sobre com continuar amb el projecte. En cas que sigui necessari, es fan els canvis adients per continuar el procés satisfactòriament i assolir els objectius desitjats. Després de cada reunió, es transmet la informació a la resta de professorat i a l’alumnat participant. Aquestes reunions es poden fer tant durant el procés de diagnosi participativa com de disseny col·laboratiu.

4. Un cop finalitzat el procés de diagnosi participativa es comparteixen els resultats, es destaquen els punts forts i els aspectes a millorar. Conjuntament s’emplena la 6.1. Taula de resultats i es decideixen quins canvis farem al pati amb l’ajuda de l’apartat C.GENEREM CRITERIS.

5. Al final del projecte, un cop realitzades les propostes de millora, a partir del procés de disseny col·laboratiu, s’acorda com es materialitzaran i es faran efectius els canvis decidits.

Trobar-se en un espai de referència, per exemple a una de les aules de l’escola, on totes les persones es sentin còmodes. Evitar espais massa formals o institucionals.

2.3. Activitats amb les famílies

“Impliquem les famílies com a agents actius en la prevenció de les desigualtats.”

Fitxa tècnica

Objectiu

 Presa de consciència

 Accions pel canvi

Incentivar o promoure la implicació de les famílies en el procés i donar eines per detectar el sexisme en les relacions quotidianes amb les seves criatures. Es proposa realitzar una sessió de treball a partir de la qual s’organitza una participació continuada de les famílies en el procés.

Participants
CS Comissió de seguiment
ET Equip Tècnic
F Famílies

Material de suport
Projector

Dedicació orientativa
1 sessió
1h30min per sessió

Procediment

1. Convoquem a les famílies per una sessió de treball de **1h30min** aproximadament. Expliquem els objectius de la trobada i del procés que està tenint lloc a l’escola. Fomentem el debat demanant l’opinió de les diferents persones.

2. Sensibilitzem sobre les desigualtats de gènere posant exemples de sexisme que puguin tenir lloc en les relacions quotidianes amb les criatures en altres àmbits fora de l’escola. Utilitzem fotografies, imatges o esquemes com a suport per exemplificar les diferents situacions.

3. Acordem, si les famílies es mostren disposades a participar, la realització d’activitats setmanals o quinzenals per a realitzar amb els seus fills o filles.
Alguns exemples d’activitats que es poden realitzar:

- Cada membre de la família ensenya a la criatura un joc de la seva infància. A classe es fa una sessió on cada criatura explica algun dels jocs a la resta de companys i companyes i poden posar-se en pràctica al pati.

- Anar a la biblioteca i escollir un conte no sexista. Després cada criatura pot explicar a classe de què tracta el conte que ha llegit.

- Fer un llistat amb 5 desigualtats de gènere que es donen a l’àmbit familiar i 5 propostes per evitar-les.

4. Al llarg del projecte convoquem trobades amb les famílies per compartir i debatre els resultats parcials.

Fixar l’horari de les sessions de treball tenint en compte que aquest faciliti la participació de totes les persones i, si és possible, oferir servei de guarderia o ludoteca. Comptar amb un equip per projectar fotografies, imatges o esquemes.

B
Analitzem el Pati

En aquest apartat es proposa una sèrie d'activitats per fer la diagnosi participativa del pati. Les activitats estan destinades a assolir diferents objectius en relació a la recollida de dades i la presa de consciència. S'han dissenyat tenint en compte les diferents persones que s'implicaran al projecte, i per això busquen generar ambients agradables que fomentin la participació igualitària.

3. Preparem la mirada

Prenem consciència de les diferents problemàtiques que es produeixen al pati i preparem la mirada de cara al procés de transformació. S'analitzen les percepcions del professorat sobre les desigualtats de gènere a l'esbarjo, es contrasten les habilitats a l'hora de detectar situacions de jerarquia i/o violència de gènere i es comparteixen les estratègies per prevenir-les.

3.1. Preguntes d'autoreflexió

“Reflexionem sobre les percepcions de les desigualtats i identifiquem les estratègies per prevenir-les.”

Fitxa tècnica

Objectiu

 Presa de consciència

Aquesta activitat va destinada a reflexionar, com a docents, sobre les nostres percepcions dels conflictes i les desigualtats de gènere entre l'alumnat i a identificar les estratègies per solucionar-les i prevenir-les.

Participants
P Professorat

Material de suport
Presa de consciència:
Llistat de preguntes P_3.1. Preguntes d'autoreflexió

Dedicació orientativa
1 sessió
30min per sessió

Procediment

1. L'activitat proposa un llistat de preguntes sobre les que reflexionar amb una duració aproximada de **30min.** Es poden utilitzar les preguntes proposades al llistat P_3.1. Preguntes d'autoreflexió, però també se'n poden proposar de noves per adaptar-les al context específic de l'escola.

2. Cada professora o professor contestarà a les preguntes de manera individual.

3. Es prendran notes per escrit per registrar-ho i poder compartir-ho a l'activitat 3.2. Debat amb el claustre.

Es recomana contestar a les preguntes amb sinceritat. Es tracta d'identificar aquelles conductes sexistes que reproduïm inconscientment per poder canviar-les.

Presa de consciència
P_3.1. Preguntes d'autoreflexió

Descarregable disponible

B

1. Veus diferències en els jocs de nenes i nens? Juguen junts?

2. A l'hora del pati, ocupen llocs diferents? Per què creus que és així?

3. Creus que els elements del pati (bancs, pistes, arbres, pilotes, xarranques…) influeixen en un ús diferenciat de l'espai per part de nens i nenes?

4. Dediques temps a pensar sobre la cura i l'embelliment dels espais: pati, passadissos, aules? Com ho poses en pràctica? Creus que dediques més o menys temps que la resta del professorat? Penses que el gènere influeix en una major o menor dedicació?

5. Quan et toca vigilar el pati participes en els jocs o les activitats del l'alumnat? Les altres professores o professors també ho fan? Creus que el professorat participa de forma diferent en funció del seu gènere?

6. Dediques esforç en establir una bona relació amb les famílies? Quines estratègies utilitzes per involucrar-les? Els pares i les mares s'involucren de forma igualitària?

7. Heu treballat la igualtat de gènere a l'escola? I al pati? Com ho heu fet? Heu seguit alguns criteris específics? Quins resultats i canvis has observat?

8. Quin tipus de conflictes es donen al pati amb més freqüència? Creus que tenen a veure amb el gènere?

9. Quins conflictes creus que són prioritaris de resoldre?

10. Quins adjectius utilitzes amb més freqüència per definir a les nenes? I als nens? Són els mateixos?

11. Quines són les habilitats que consideres més destacades en un alumne? I en una alumna? Són les mateixes?

12. Penses que nenes i nens tenen una tendència natural a comportar-se de forma diferent?

13. Creus que nenes i nens tenen una tendència natural a desenvolupar millor algunes activitats?

3.2. Debat amb el claustre

"Prenem consciència sobre les desigualtats de gènere i les seves manifestacions al pati."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Presa de consciència

L'objectiu d'aquesta activitat és potenciar la sensibilització entre el professorat sobre les desigualtats de gènere i les seves manifestacions al pati de l'escola, a la vegada que posem en comú les percepcions i les estratègies de prevenció de les persones educadores.

Participants

CS Comissió de Seguiment
P Professorat
ET Equip Tècnic

Material de suport

Presa de consciència:
Pautes per a P_3.2. Debat amb el claustre

Dedicació orientativa

1 sessió
1h per sessió

Procediment

1. Organitzar el debat perquè tingui una durada aproximada d'**1h**. L'equip tècnic pot tenir la funció de moderar el debat. Al document P_3.2. Debat amb el claustre trobareu unes pautes generals per al debat, tot i que aquestes s'hauran d'adaptar en cada cas al context de l'escola.

2. Al debat es farà una reflexió conjunta sobre l'activitat 3.1. Preguntes d'autoreflexió.

És recomanable comptar el suport d'una persona tècnica externa a la comunitat educativa per dinamitzar l'activitat.

Presa de consciència
P_3.2. Debat amb el claustre

Plantegem qüestions per identificar el grau de consciència i la capacitat del professorat per reconèixer les desigualtats de gènere i el seu impacte en l'ús de l'espai. Podem començar per plantejar la pregunta "què entenem per desigualtat de gènere?".

A mesura que avança el debat podem anar dirigint el focus sobre aquells temes que més ens interessa treballar o sobre aquells que generen més conflicte. A partir de parlar sobre situacions quotidianes al pati o sobre exemples de situacions de desigualtat en l'ús de l'espai (per exemple, els nens ocupen la zona central del pati i les nenes les zones perifèriques) i sobre les estratègies per resoldre-les, observem si existeixen creences o actituds que necessiten treballar-se com prejudicis culturals, valors i estereotips sexistes o naturalització de les diferències entre gèneres. També és interessant veure les relacions que s'estableixen durant el debat entre les diferents persones, si hi ha complicitats, interrupcions, dominació del torn de paraula, etc.

Fixa't si es reprodueixen als discursos del professorat:

Conductes que fomenten la desigualtat entre homes i dones

1. Hi ha diferències entre les respostes dels professors i les professores?

2. S'han generat conflictes al debat amb el claustre?

3. Alguna persona ha monopolitzat el debat o ha interromput amb freqüència les intervencions d'altres persones?

4. Creus que té a veure amb el gènere?

Prejudicis culturals i/o eurocentrisme

5. Es considera que algunes cultures són menys o més sexistes que d'altres?

6. Es fan diferències entre l'alumnat procedent de famílies d'una o d'altra cultura o origen geogràfic?

Valors socials i estereotips sexistes

7. S'utilitzen adjectius contraposats per definir a les nenes i als nens? (Per exemple: les nenes són tranquil·les i els nens són agressius).

8. Es valoren en l'alumnat unes qualitats per sobre d'altres?

9. Aquestes qualitats varien en funció del gènere de l'alumna/e?

10. Es prioritza alguna qüestió a l'hora de resoldre conflictes?

11. Es dedica més temps d'atenció a l'alumnat d'un gènere en particular?

12. Les qüestions que ocupen la major part del temps del debat tenen a veure amb conflictes que impliquen la violència física?

13. Tenen a veure amb l'alumnat d'un gènere en particular?

Naturalització de les diferències entre gèneres

14. S'associen de manera natural comportaments diferenciats als nens i a les nenes? (Per exemple: les nenes són més tranquil·les i endreçades; als nens els agrada fer esport i tenen menys habilitat pel dibuix o les manualitats).

4. Observem el pati

Observem les característiques físiques de l'espai d'esbarjo per reflexionar sobre la seva distribució, els usos i els diferents elements. Recollim informació sobre l'ús de l'espai, les activitats i els patrons de conducta segons el gènere i la seva relació amb els diferents elements i les seves característiques. Per a què els resultats siguin rellevants caldrà repetir cada tipus d'observació diverses vegades, en funció de les dimensions del pati i la quantitat d'alumnes participants.

4.1. Característiques del pati
4.2. Sectorització i segregació
4.3. Mapa de recorreguts
4.4. Exploració de l'entorn

4.1. Característiques del pati

"Coneixem la configuració, la distribució i els usos assignats del pati."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Recollida de dades

Aquesta activitat es centra a observar les característiques físiques del pati. Ens permet conèixer la configuració de l'espai d'esbarjo i reflexionar sobre la seva distribució i els usos assignats.

Participants
CS Comissió de seguiment
A Alumnat

Material de suport
Recollida de dades: Llistat de preguntes R_4.1. Característiques del pati

Dedicació orientativa
1 sessió CS i **1** sessió A
1h per sessió

Procediment

1. D'una banda la Comissió de Seguiment realitza una observació detallada del pati i del seu entorn i contesta el llistat de preguntes R_4.1. Característiques del pati sobre els espais i els seus elements.

2. D'altra banda, es proposa que l'Alumnat també realitzi l'observació gràcies al suport del llistat de preguntes R_4.1. Característiques del pati amb la finalitat d'incorporar una nova mirada del seu espai d'esbarjo. En aquest cas, es poden plantejar dinàmiques diverses per adaptar l'activitat segons les capacitats de l'alumnat: fer les preguntes en forma de conversa o fer exploracions al pati per grups i segons els 5 paràmetres d'estudi.

3. En els dos casos el temps estimat és **1 hora**.

4. Analitzem les respostes per conèixer la D **diversitat**, la F **flexibilitat**, la I **interrelació**, el C **confort** i la R **representativitat**.

Quan? es podrà realitzar en qualsevol moment ja que no serà necessària la presència de l'alumnat al pati.

Recollida de dades

R_4.1. Característiques del pati

Descarregable disponible

D Diversitat

Existeixen espais i/o elements:

1. per delimitar zones diferenciades? SI / NO
2. per al joc en equip? SI / NO
3. de descans o d'espera? SI / NO
4. per al joc imaginatiu, simbòlic o individual? SI / NO
5. amb diferents paviments, textures i colors? SI / NO
6. adaptats a les diferents edats i capacitats físiques dels nens i les nenes de l'escola? SI / NO

F Flexibilitat

Existeixen espais i/o elements que permeten:

7. un ús polivalent? SI / NO
8. el joc simultani de nenes i nens de diferents edats i/o diferents capacitats físiques? SI / NO
9. ser desplaçats i/o ocupar diferents posicions al pati? SI / NO
10. ser desplaçats i/o modificats pels nens i nenes? SI / NO
11. reunir un grup gran de gent (per exemple, per fer celebracions, trobades, etc.)? SI / NO

I Interrelació

Proximitat

El temps de recorregut és inferior a:

12. 3 minuts des del pati fins a l'aula més llunyana? SI / NO
13. 1 minut des del pati fins als serveis d'ús bàsic - papereres, aigua i WC.? SI / NO
14. 1 minut des del lloc més allunyat del pati fins l'entrada de l'edifici de l'escola? SI / NO

Accessibilitat

Existeix un recorregut lliure obstacles i que permet el desplaçament de totes les persones:

15. des l'espai públic fins al recinte de l'escola? SI / NO
16. des del pati a l'edifici de l'escola? SI / NO
17. fins a totes les aules? SI / NO
18. entre les diferents àrees del pati? SI / NO

Visibilitat

Es pot establir una connexió visual:

19. entre les diferents àrees del pati? SI / NO

20. entre el pati i l'entorn exterior? SI / NO
21. entre el pati i l'interior de l'edifici de l'escola? SI / NO

C Confort

Adaptació al clima

Existeixen:

22. espais exteriors coberts per protegir del sol o de la pluja? SI / NO
23. vegetació que doni ombra a l'estiu i permeti assolellament a l'hivern? SI / NO

Percepció de seguretat

Existeix/en:

24. il·luminació suficient a totes les hores del dia? SI / NO
25. protecció de les àrees de joc amb pilota? SI / NO
26. mesures per evitar espais o elements que generin sensació d'inseguretat (racons, murs opacs, zones fosques)? SI / NO
27. manteniment i neteja adequat? SI / NO

Adequació a les activitats

28. existeixen espais silenciosos on poder parlar, llegir o realitzar activitats tranquil·les? SI / NO
29. espais d'espera per a les famílies que faciliten la interacció social? SI / NO

R Representativitat

És igualitària:

30. la distribució d'elements en tot el pati? SI / NO
31. la importància de les diferents zones i espais del pati? SI / NO
32. la presència de mestres homes i dones al pati? SI / NO
33. la representació dels diferents gèneres als murals i/o altres elements? SI / NO
34. la participació dels nens i les nenes en la cura i l'embelliment dels espais? SI / NO
35. la participació dels i les mestres en la cura i l'embelliment dels espais? SI / NO

Si has respost NO a la majoria de les preguntes d'un bloc s'ha de reforçar el paràmetre al que fa referència.

4.2. Sectorització i segregació

"Visibilitzem si existeix segregació i dominació de gènere als espais."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Recollida de dades

L'objectiu d'aquesta observació és recollir informació sobre la masculinització o feminització dels diferents sectors del pati i de les activitats que es desenvolupen en cadascun d'ells. Aquesta observació permetrà visibilitzar si existeixen espais de dominació masculina o femenina i si això es relaciona amb el tipus d'activitats que es realitzen i amb la posició d'aquests espais en relació a la globalitat del pati.

Participants
CS Comissió de Seguiment

Material de suport
Recollida de dades:
Fitxa R_4.2. Sectorització i segregació
Pautes d'anàlisi:
Fitxa A_4.2. Sectorització i segregació

Dedicació orientativa
Recollida de dades
5 sessions - temps d'esbarjo
Pautes d'anàlisi
1 sessió **- 1h** per sessió

Procediment

1. Per poder realitzar aquesta observació s'hauran d'haver delimitat prèviament les diferents zones del pati o sectors, en funció de les seves característiques i el tipus d'activitats que hem pogut veure que es realitzen a partir del coneixement dels membres de la comissió i/o d'observacions pilot que s'hagin fet prèviament. Es poden definir tants sectors com creiem necessaris.

2. Abans de començar l'observació emplenem les dades de l'apartat Abans de l'observació… de la Fitxa R_4.2. Sectorització i segregació.

3. Aquesta activitat es realitza durant **el temps d'esbarjo** i consta d'una observació a l'inici de l'esbarjo ("Inici de l'observació") i d'una altra al final ("Final de l'observació"). Utilitzem la taula de l'apartat Durant l'observació…. Es recomana realitzar l'observació inicial transcorreguts uns minuts des que l'alumnat comença a sortir al pati. En les dues observacions, recollirem per a cada sector el nombre de persones i les activitats que es realitzen i si hi ha una dominació de nens o nenes en algun d'ells. Repetim l'observació diverses vegades, en dies diferents.

4. Traslladem les dades de les observacions realitzades a la taula de l'apartat Després de l'observació…. Amb aquesta informació responem les preguntes de la Fitxa A_4.2. Sectorització i segregació per treure conclusions sobre D **diversitat**, F **flexibilitat**, I **interrelació**, C **confort** i R **representativitat.**

 Abans de realitzar les observacions per a la recollida de dades, es recomana realitzar algunes observacions pilot per familiaritzar-se amb el funcionament de la taula de recollida d'informació.

Recollida de dades

Fitxa R_4.2. Sectorització i segregació

Descarregable disponible

Abans de l'observació...

Observador/a	Persona observada	Data i hora
Rol:	Gènere:	Data: ....
Nom:	Curs:	H inici- final: .... - ....

Esquema dels sectors del pati

Durant l'observació…

Per a cada observació, omplim la taula segons el número de sectors del pati encerclant l'opció adequada.

Observació número: ....

Nom del sector:	% alumnes respecte el total			Dominància			Tipus de joc		
Inici de l'observació	< 10%	10-30%	>30%	Nenes	Nens	Mixte	Motriu alta intensitat	Motriu baixa intensitat	Simbòlic
Final de l'observació	< 10%	10-30%	>30%	Nenes	Nens	Mixte	Motriu alta intensitat	Motriu baixa intensitat	Simbòlic

Repetir la taula tantes vegades com sectors tingui el pati.

Després de l'observació…

A partir de les taules emplenades durant les observacions, omplim una taula final per a cada sector encerclant la opció més repetida. Obtindrem tantes taules com sectors té el pati.

Nom del sector:	% alumnes respecte el total			Dominància			Tipus de joc		
Inici de l'observació	< 10%	10-30%	>30%	Nenes	Nens	Mixte	Motriu alta intensitat	Motriu baixa intensitat	Simbòlic
	....	....	....	....	....	....	....	....	....
Final de l'observació	< 10%	10-30%	>30%	Nenes	Nens	Mixte	Motriu alta intensitat	Motriu baixa intensitat	Simbòlic
	....	....	....	....	....	....	....	....	....

Pautes d'anàlisi

A_4.2. Sectorització i segregació

Descarregable disponible

A partir de les dades recollides responem a les següents preguntes comparant els resultats dels diferents sectors. Les respostes ens donaran pautes sobre els paràmetres que necessitem reforçar.

D Diversitat

1. Existeixen diferències entre els sectors pel que fa a paviments, textures i colors? SI / NO

F Flexibilitat

Al sector que concentra major nombre de persones:
2. S'hi desenvolupen diverses activitats simultàniament? SI / NO
3. Les desenvolupen grups de nens, de nenes i mixtes? SI / NO
4. El sector compta amb mobiliari o elements de joc? SI / NO
Al sector amb menor nombre de persones:
5. S'hi desenvolupen diverses activitats simultàniament? SI / NO
6. Les desenvolupen grups de nens, de nenes i mixtes? SI / NO
7. El sector compta amb mobiliari o elements de joc? SI / NO

I Interrelació

8. Els límits entre sectors són permeables i permeten la visibilitat al seu través? SI / NO
9. Creus que els límits entre sectors afavoreixen a les activitats que s'hi desenvolupen? SI / NO
10. Les dimensions dels diferents sectors són similars? SI / NO
11. Són adequades per a l'activitat que s'hi realitza? SI / NO

C Confort

Al sector que concentra major nombre de persones:
12. Les seves característiques són adequades per a l'activitat que s'hi desenvolupa? SI / NO
Al sector amb menor nombre de persones:
13. Les seves característiques són adequades per a l'activitat que s'hi desenvolupa? SI / NO

R Representativitat

14. La presència femenina i masculina als diferents sectors és equilibrada? SI / NO
15. Hi ha tants sectors amb dominació femenina com masculina? SI / NO
16. Les modalitats de joc que es desenvolupen al sector més gran i al més petit són similars? SI / NO
17. Als dos sectors hi ha un nombre similar de nenes i nens? SI / NO
18. Les modalitats de joc que es desenvolupen als sectors centrals i perifèrics són similars? SI / NO
19. Als dos sectors hi ha un nombre similar de nenes i nens? SI / NO

Si has respost NO a la majoria de les preguntes d'un bloc s'ha de reforçar el paràmetre al que fa referència.

4.3. Mapa de recorreguts

"Identifiquem les àrees d'ocupació de l'espai en funció del gènere."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Recollida de dades

L'objectiu d'aquestes observacions és dibuixar els recorreguts que realitzen les nenes i nens durant l'esbarjo, per analitzar-los en relació al gènere i a les característiques espacials. L'objectiu final és obtenir un document amb la superposició de tots els recorreguts per identificar les àrees d'ocupació de l'alumnat en funció del gènere i reconèixer l'impacte dels diferents elements en la delimitació d'aquestes àrees.

Participants
CS Comissió de Seguiment

Material de suport
Recollida de dades:
Fitxa R_4.3. Mapa de recorreguts
Plànol del pati
Pautes d'anàlisi:
Fitxa A_4.3.Mapa de recorreguts

Dedicació orientativa
Recollida de dades
10 sessions - temps d'esbarjo
Pautes d'anàlisi
1 sessió - **1h** per sessió

Procediment

1. Abans de començar l'observació triem l'alumne/a a observar i emplenem les dades de l'apartat Abans de l'observació… de la Fitxa R_4.3. Mapa de recorreguts. En cap cas s'explicitarà la identitat de la persona observada. Observem el mateix nombre de nens i de nenes.

2. Dediquem **el temps d'esbarjo** per observació. Utilitzem la fitxa de l'apartat Durant l'observació…. Tracem, sobre el plànol del pati, el recorregut que fa la criatura. Dibuixem els desplaçaments amb línies. Repetim l'observació diverses vegades, en dies diferents.

3. Per a analitzar l'ocupació de l'espai del pati seguim les instruccions de l'apartat Després de l'observació… i contestem les preguntes de la fitxa A_4.3. Mapa de recorreguts per treure conclusions sobre D **diversitat**, F **flexibilitat**, I **interrelació**, C **confort** i R **representativitat**.

Abans de realitzar les observacions per a la recollida de dades, realitzar les observacions pilot necessàries per familiaritzar-se amb el funcionament de la taula de recollida d'informació.

Per facilitar l'anàlisi de les dades recomanem utilitzar una fitxa diferent per cada observació.

Per a l'anàlisi ens podem ajudar de programes d'ordinador adients o bé de paper vegetal per superposar els diferents plànols de resultats.

Recollida de dades
Fitxa R_4.3. Mapa de recorreguts

Descarregable disponible

Abans de l'observació...

Observador/a	Persona observada	Data i hora
Rol:	Gènere:	Data: ....
Nom:	Curs:	H inici- final: .... - ....

Durant l'observació...
Tracem el recorregut sobre el plànol o esquema del pati. Utilitza'n un per a cada nena o nen observat/da.

Plànol o Esquema del pati

Superposem els recorreguts de tots els nens i de totes les nenes per separat. Per fer-ho, o bé podem utilitzar un programa d'ordinador o bé utilitzar fulls de paper vegetal. La superposició de tots els recorreguts ens donarà com a resultat una àrea amb zones de diferents intensitats.

Pautes d'anàlisi
A_4.3. Mapa de recorreguts

Descarregable disponible

Fixa't en les àrees resultants de la superposició dels recorreguts de les nenes i dels recorreguts dels nens. Compara-les i respon a les següents preguntes:

D Diversitat

1. Els nens ocupen només espais centrals o només espais perifèrics del pati? SI / NO
2. Les nenes ocupen només espais centrals o només espais perifèrics del pati? SI / NO
3. Segons la situació de les àrees d'ocupació (centre o perifèria), creus que hi ha desigualtats en la forma que nens i nenes ocupen el pati? SI / NO

F Flexibilitat

4. Existeix alguna relació entre l'àrea d'ocupació i la situació dels diferents elements de joc o mobiliari del pati? SI / NO
5. En algun cas l'àrea d'ocupació està directament relacionada amb algun element específic? SI / NO

I Interrelació

6. Hi ha barreres o obstacles que limiten les àrees d'ocupació de nenes i nens? SI / NO
7. L'àrea d'ocupació de nenes i nens està condicionada per la invasió d'alguna activitat (per exemple, joc amb pilota)? SI / NO

C Confort

8. Alguna de les àrees ocupa els espais considerats privilegiats del pati (més adequats per al joc, millors condicions d'assollellament o ombra, proximitat amb l'entrada o de l'edifici, etc.)? SI / NO
9. Creus que té a veure amb les relacions de poder, com el gènere l'edat o altres? SI / NO

R Representativitat

10. Hi ha una àrea d'ocupació major que l'altra? SI / NO
11. Alguna de les àrees es situa en una posició més central al pati? SI / NO
12. Creus que té a veure amb la jerarquia de gèneres? SI / NO

Si has respost SI a la majoria de les preguntes d'un bloc s'ha de reforçar el paràmetre al que fa referència.

4.4. Exploració de l'entorn

"Tinguem en compte l'entorn de l'escola."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Presa de consciència

L'objectiu d'aquesta exploració és conèixer i reconèixer l'entorn proper a l'escola. A partir d'un recorregut analitzarem la relació de l'escola amb l'espai públic i com aquest influeix en l'accés a l'escola i la interacció social de la comunitat educativa.

Participants
CS Comissió de Seguiment
A Alumnat
P Professorat
F Famílies
ET Equip Tècnic

Material de suport
Plànol del barri o de l'entorn de l'escola.

Dedicació orientativa
1 sessió
2h per sessió

Procediment

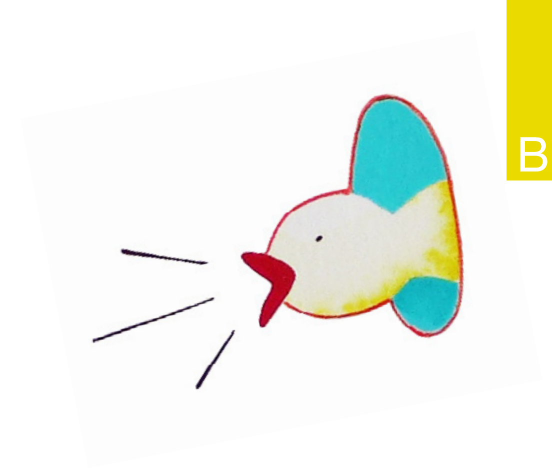
1. Ens fixem especialment en els espais de relació propers (places, voreres, cantonades…) i en les principals vies d'arribada a l'escola (carrers, encreuaments, camí escolar…) que utilitzen les persones que integren la comunitat educativa en el seu dia a dia. Escollim aquells punts de l'entorn proper que són més utilitzats i aquells que es consideren més problemàtics. Tracem un recorregut que passi per tots els punts detectats.

2. La Comissió de Seguiment convoca a totes les persones que participaran a l'activitat al pati de l'escola. Un cop reunides, fem el recorregut escollit prèviament. Al llarg del recorregut es fan diferents parades, ens fixem en els elements i el disseny urbà i ens preguntem quines de les seves característiques ens faciliten o ens dificulten les nostres activitats quotidianes en relació a l'escola: el camí cap a l'escola, l'accés a l'escola, els comerços i serveis de l'entorn i la plaça o el parc més proper.

3. Conèixer l'entorn de l'escola ens ajuda a enfortir el vincle amb la comunitat, augmenta el sentiment de pertinença i ens pot donar idees per fer servir altres espais del barri.

 Si les famílies s'involucren en l'activitat, s'han de buscar els horaris adequats per facilitar aquesta participació.

5. Escoltem l'alumnat

B

Coneixem les percepcions de l'alumnat sobre l'espai d'esbarjo, les seves vivències quotidianes i els conflictes que hi tenen lloc i potenciem la presa de consciència sobre les desigualtats de gènere al pati de l'escola. En base a aquestes vivències i per donar resposta a la diversitat de necessitats es plantejaran les estratègies col·lectives dels apartats C.GENEREM CRITERIS i D.PROPOSTES DE MILLORA.

5.1. Qüestionari

5.2. Representació vivencial

5.3. Debat amb l'alumnat

5.1. Qüestionari

"Coneixem les activitats de l'alumnat durant l'esbarjo."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Recollida de dades

L'objectiu del qüestionari és conèixer les experiències de l'alumnat al pati de l'escola, posant èmfasi en els usos i les activitats que realitzen. La tècnica escrita del qüestionari facilita la participació d'un major nombre de persones i l'obtenció d'un major nombre de respostes sobre els temes tractats.

Participants
A Alumnat

Material de suport
Recollida de dades: Llistat de preguntes R_5.1. Qüestionari
Anàlisi de dades: Fitxa A_5.1. Qüestionari

Dedicació orientativa
Recollida de dades
1 sessió - **1h** per sessió
Pautes d'anàlisi
1 sessió - **3h** per sessió

Procediment

1. Imprimir una fitxa R_5.1. Qüestionari per a cada alumne/a. El qüestionari està pensat per a què tingui una durada aproximada de 1 hora. Es reparteix el qüestionari a l'alumnat, es llegeixen les preguntes en veu alta i es comprova que tothom les ha entès.

2. Durant el temps de l'activitat un membre del professorat estarà present per si sorgeixen dubtes.

3. Per últim el Professorat i la Comissió de Seguiment trasllada les dades dels qüestionaris a la taula d'anàlisi i segueix les pautes per a l'anàlisi de dades de la fitxa A_5.1. Qüestionari per treure conclusions sobre D **diversitat**, F **flexibilitat**, I **interrelació**, C **confort** i R **representativitat**.

Si es desitja, l'activitat es pot integrar al programa escolar.

Recollida de dades

R_5.1. Qüestionari

Descarregable disponible

1. Què fas quan surts al pati?
2. Amb qui jugues?
3. Quins són els teus jocs preferits?
4. A quins jocs jugaries amb les teves amigues?
5. I amb els teus amics?
6. A quina part del pati jugues?
7. Quin espai t'agrada més del pati? Per què?
8. Quin espai t'agrada menys del pati? Per què?

Omplim la taula amb la informació recollida al qüestionari.

Pregunta1	Activitat motriu intensa	Activitat motriu suau	Joc simbòlic o conversa	No s'especifica
Nenes	....	....	....	....
Nens	....	....	....	....

Pregunta2	Amb 1 persona	Fins a 5 persones	Més de 5 persones	Grups del mateix sexe	Grups mixtes
Nenes	....	....	....	....	....
Nens	....	....	....	....	....

Pregunta3	Joc únic	Diversos joc	Activitat motriu intensa	Activitat motriu suau	Joc simbòlic o conversa
Nenes	....	....	....	....	....
Nens	....	....	....	....	....

Pregunta4	Joc únic	Diversos joc	Activitat motriu intensa	Activitat motriu suau	Joc simbòlic o conversa
Nenes	....	....	....	....	....
Nens	....	....	....	....	....

Pregunta5	Joc únic	Diversos joc	Activitat motriu intensa	Activitat motriu suau	Joc simbòlic o conversa
Nenes	....	....	....	....	....
Nens	....	....	....	....	....

Pregunta6	Centre	Perifèria	Tot
Nenes	....	....	....
Nens	....	....	....

Pregunta7	Centre	Perifèria	Tot	En relació amb les qualitats de l'espai	Sense relació amb les qualitats de l'espai
Nenes	....	....	....	....	....
Nens	....	....	....	....	....

Pregunta8	Centre	Perifèria	Tot	En relació amb les qualitats de l'espai	Sense relació amb les qualitats de l'espai
Nenes	....	....	....	....	....
Nens	....	....	....	....	....

Pautes d'anàlisi

A_5.1. Qüestionari

Descarregable disponible

A partir de la informació recollida a la taula, responem a les següents preguntes que ens donaran pautes sobre els paràmetres que necessitem reforçar.

D Diversitat

Fixa't en la composició i les mides dels grups de persones:

1. Són grups mixtes? SI / NO
2. El nombre de nens i nenes, als grups mixtes, és similar? SI / NO

Fixa't en les activitats que realitza cada criatura:

3. Tant els nens com les nenes nombren més de 3 jocs diferents? SI / NO

F Flexibilitat

Fixa't en les activitats que realitza cada criatura:

4. Són modalitats de joc diferents (motrius de diferents intensitats, simbòlic o conversa, etc.)? SI / NO
5. Tant els nens com les nenes desenvolupen diferents modalitats de joc? SI / NO

I Interrelació

6. Els llocs que més agraden estan distribuïts de manera equitativa per tot el pati? SI / NO

C Confort

7. Els espais que agraden als nens i a les nenes tenen característiques similars? SI / NO
8. I els que menys els agraden? SI / NO
9. Nombren majoritàriament espais agradables? SI / NO

R Representativitat

10. Tant nenes com nens nombren jocs considerats tradicionalment "femenins" o "masculins" indistintament? SI / NO
11. Els nens i les nenes jugarien als mateixos jocs amb els amics i amb les amigues? SI / NO
12. Tant els nens com les nenes ocupen espais centrals i perifèrics indistintament? SI / NO
13. Els espais que ocupen coincideixen amb els que més els o les agraden? SI / NO

Si has respost NO a la majoria de les preguntes d'un bloc s'ha de reforçar el paràmetre al que fa referència.

5.2. Representació vivencial

“Coneixem quina percepció espacial del pati tenen nens i nenes.”

Fitxa tècnica

Objectiu

 Recollida de dades

L’objectiu d’aquesta activitat és que l’alumnat representi com és espacialment el seu pati i quines activitats hi tenen lloc. La tècnica s’escollirà en funció de l’edat i les habilitats de l’alumnat. També ens permet conèixer què destaquen els nens i les nenes a l’hora d’explicar gràficament com és el seu pati d’esbarjo.

Participants
A Alumnat

Material de suport
El material variarà en funció de la tècnica escollida per el professorat. Anàlisi de dades: Llistat de preguntes A_5.2. Representació vivencial

Dedicació orientativa
Recollida de dades
3 sessions - **1h30min** per sessió
Pautes d’anàlisi
1 sessió - **2h** per sessió

Procediment

1. Es tracta que l’alumnat realitzi una representació gràfica que expliqui com és el seu pati. Depenent de l’edat de l’alumnat es poden utilitzar diferents mètodes: mesurar i fer un plànol del pati, fer un dibuix o un collage, etc.

2. Es tracta de representar les diferents activitats que tenen lloc, on es realitzen i qui les desenvolupa. És un treball individual, que expressa les vivències de cada alumna o alumne.

3. Al final de l’activitat l’alumnat exposa el material realitzat tot explicant la seva representació del pati. Paral·lelament es poden anar recollint les vivències de cada criatura i generar un gran mapa col·lectiu.

4. El Professorat i la Comissió de Seguiment analitza els materials, explicats per l’alumnat, amb el suport del llistat de preguntes A_5.2. Representació vivencial, i es treure conclusions sobre D **diversitat**, F **flexibilitat**, I **interrelació**, C **confort** i R **representativitat**.

L’activitat es pot integrar al programa escolar.
Per donar visibilitat s’anima a exposar els materials en un espai comunitari de l’escola.

Recollida de dades

R_5.2. Representació vivencial

Es proposa que l'alumnat dibuixi com és el pati de l'escola, quines activitats hi tenen lloc i qui les realitza. Més que una representació acurada es busca l'expressió d'allò vivencial, de les experiències de l'alumnat al pati. Es poden utilitzar diferents tècniques i materials en funció de l'edat de l'alumnat.

Pautes d'anàlisi

A_5.2. Representació vivencial

Descarregable disponible

B

Per analitzar les representacions de l'alumnat contestem les següents preguntes. Les respostes ens donaran pautes sobre els paràmetres que necessitem reforçar.

D Diversitat

1. Es representen activitats diverses? Es representen més de 3 activitats?
2. Són activitats variades (joc motriu d'alta i baixa intensitat, joc simbòlic, etc.)? SI / NO
3. Apareixen més de 3 elements diferents? SI / NO
4. Tots els elements tenen un protagonisme similar? SI / NO
5. Apareixen espais recollits i/o de descans? SI / NO
6. Apareixen diferents paviments, textures i colors? SI / NO
SI / NO
SI / NO

F Flexibilitat

7. Es representen activitats i usos diferents realitzant-se de manera simultània? SI / NO

I Interrelació

8. Els elements que s'utilitzen per delimitar els espais (tanques, edificis, murs, etc.) són permeables i permeten la visibilitat? SI / NO
9. Els elements per accedir d'un espai a un altre (escales, rampes, portes, etc.) permeten el pas de totes les persones independentment de les seves capacitats? SI / NO

C Confort

10. Es representen elements relacionats amb el clima: sol, ombra, pluja, ...? SI / NO
11. Es representen elements relacionats amb les necessitats bàsiques: aigua, lavabos...? SI / NO
12. Apareixen elements on poder seure i/o descansar? SI / NO
13. Apareixen elements d'ombra o vegetació? SI / NO

R Representativitat

14. Les persones dels diferents gèneres fan activitats similars? SI / NO
15. I ocupen els mateixos espais? SI / NO

Si has respost NO a la majoria de les preguntes d'un bloc s'ha de reforçar el paràmetre al que fa referència.

5.3. Debat amb l'alumnat

"Treballem els conflictes i busquem solucions conjuntament. "

Fitxa tècnica

Objectiu

Presa de consciència

Prendre consciència dels conflictes existents al pati i buscar solucions col·lectivament per prevenir-los i/o resoldre'ls.

Participants
A Alumnat

Material de suport
Presa de consciència: Pautes P_5.3 Debat amb l'alumnat

Dedicació orientativa
1 sessió
1h30min per sessió

Procediment

1. La professora o el professor fa un llistat de les principals diferències entre nens i nenes i les possibles situacions de desigualtats o conflictes de gènere que ha detectat a les activitats 5.1. Qüestionari i 5.2. Representació vivencial. Es pot consultar també el material de suport P_5.3 Debat amb l'alumnat amb pautes per a generar debat amb l'alumnat.

2. Aquest llistat serveix com a punt de partida per generar un debat amb l'alumnat.

3. L'alumnat identifica les desigualtats o els conflictes més freqüents o que es consideren més prioritaris per resoldre. També destaquen els aspectes positius, com els espais agradables del pati o els elements més utilitzats.

4. Conjuntament s'escullen els 5 temes que es considera que millor representen les experiències de l'alumnat al pati (preferències, conflictes, desitjos…). S'ha de tenir en compte que aquestes qüestions prioritzades es traslladaran i treballaran als apartats C. GENEREM CRITERIS i D. PROPOSTES DE MILLORA.

Durant el debat s'ha d'intentar que tot l'alumnat aporti les seves experiències i opinions.

Presa de consciència

P_5.3. Preparació del mapa col·lectiu

A continuació s'aporten algunes idees sobre qüestions que es poden plantejar per debatre amb l'alumnat.

Sobre les qualitats dels espais

Plantegem preguntes sobre l'estat actual del pati, les coses que agraden i les que canviarien. Per exemple, els tipus de paviment, la vegetació o els elements de joc, les zones amb sol o ombra, la situació dels lavabos o els punts d'aigua, etc.

També podem preguntar quines zones del pati agraden més i quines menys i per què. Podem posar exemples concrets per facilitar la comprensió de les criatures.

També podem plantejar qüestions sobre la relació amb l'entorn: la qualitat dels carrers i els edificis dels voltants, el soroll, el trànsit, la possibilitat de caminar fins al parc o plaça més propera, fins a la parada de transport públic o fins a casa.

Sobre les desigualtats i els conflictes

Plantegem qüestions que ens permetin identificar les situacions de privilegi i opressió, les jerarquies entre diferents persones o grups i els motius de les desigualtats.

Podem parlar sobre els diferents jocs o activitats que es desenvolupen i sobre les formes de decisió en el joc (es prenen decisions conjuntament o sempre decideix la mateixa persona? Tothom està satisfet amb la forma de prendre decisions?).

També és interessant conèixer quina part del pati ocupa cada persona o grup i si existeixen desequilibris. Podem afegir preguntes sobre les distàncies i el temps que triguen en arribar als lavabos tenint en compte si aquests estan o no separats per gènere.

Anotem les situacions de conflicte que s'han treballat, les desigualtats de gènere que tenen lloc en cada cas i les solucions proposades per l'alumnat.

Entre totes i tots debatim i escollim la solució o solucions que ens semblin més adequades per a cada cas.

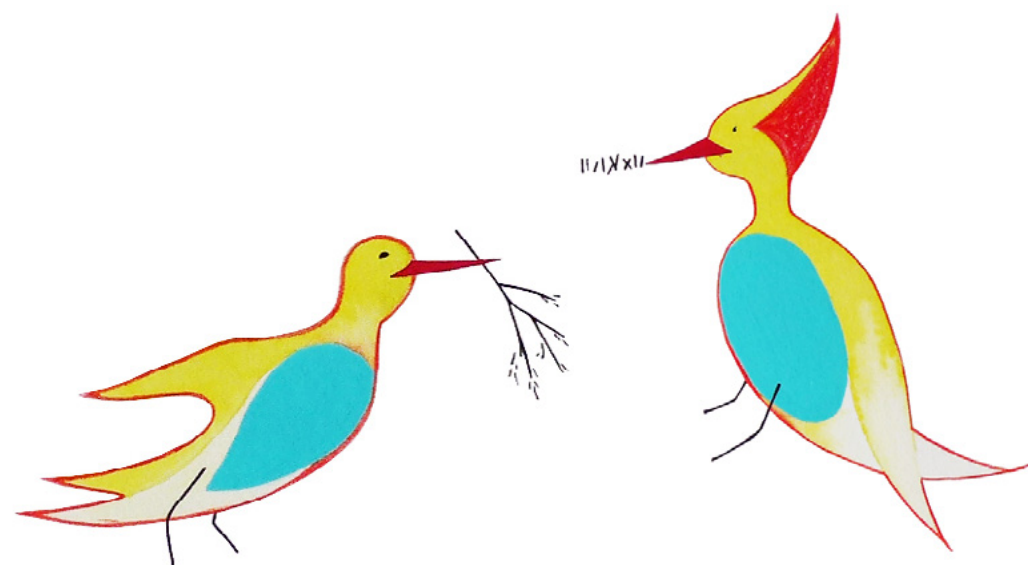
Les classifiquem segons si tenen a veure amb modificacions físiques de l'espai d'esbarjo, amb la introducció, extracció o modificació d'elements de joc, o el mobiliari o amb la gestió i les normes durant el temps d'esbarjo.

C Generem criteris

Aquest apartat ajuda a entendre i classificar els resultats de la diagnosi participativa **B. ANALITZEM EL PATI** per tal de poder començar el disseny col·laboratiu del pati. Primer, s'identifiquen aquells aspectes que el nostre pati necessita millorar. Després, s'escullen aquelles estratègies que millor s'adapten a les necessitats del pati i de la nostra comunitat. Aquestes estratègies serviran per enfocar les intervencions i elaborar propostes de millora concretes.

6. Resumim els resultats

Contrastem els resultats obtinguts a partir de les activitats que consten d'una recollida de dades i d'aquells aspectes més vivencials de l'alumnat del centre recollits al llarg del procés. Aquests resultats es resumiran en un gran plànol del pati.

6.1. Taula de resultats

"Detectem quins paràmetres necessitem reforçar."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Presa de consciència

Reconèixer aquelles qualitats del pati que necessitem reforçar i també aquells aspectes que necessitem treballar de manera prioritària.

Participants
CS Comissió de seguiment
ET Equip Tècnic

Material de suport
Taula resum dels resultats

Dedicació orientativa
1 sessió
1h per sessió

Procediment

Descarregable disponible

1. Per a decidir quins criteris considerem pel nostre pati, comencem omplint la Taula resum dels resultats. Per a cada una de les activitats realitzades, marcades amb l'objectiu Recollida de dades, destaquem a la taula la o les qualitats més deficients.

2. Una lectura global de la taula ens ajuda a veure quins paràmetres necessitem reforçar però també aquells que necessitem treballar de manera prioritària.

3. Un cop tinguem clares les qualitats que volem reforçar o prioritzar ens dirigim a l'apartat 7. DEFINIM LES ESTRATÈGIES i escollim les estratègies més adients per al nostre cas.

Taula resum dels resultats

4 Observem el pati	**Paràmetres**				
4.1. Característiques del pati	D	F	I	C	R
4.2. Sectorització i segregació	D	F	I	C	R
4.3. Mapa de recorreguts	D	F	I	C	R
5 Escoltem a l'alumnat	**Paràmetres**				
5.1. Qüestionari	D	F	I	C	R
5.2. Representació vivencial	D	F	I	C	R

D Diversitat F Flexibilitat I Interrelació C Confort R Representativitat

6.2. Mapa col·lectiu

"Posem en comú les experiències al pati."

C

Fitxa tècnica

Objectiu

 Presa de consciència

L'objectiu del mapa col·lectiu és recollir en un gran plànol del pati les vivències de tot l'alumnat del centre i ubicar a l'espai les diferents experiències i els possibles conflictes i desigualtats.

Participants
CS Comissió de seguiment
ET Equip Tècnic
A Alumnat
P Professorat

Material de suport
Plànol del pati de gran format.

Dedicació orientativa
1 sessió
2h per sessió

Procediment

1. Per fer aquesta activitat, cada grup recuperarà el material produït a l'activitat 5.3 Preparació del mapa col·lectiu. Recordem que cada grup havia de prioritzar els 5 punts que considerava més destacats de les seves vivències al pati i que aquestes podien incloure tant aspectes positius com aspectes a millorar.

2. Es reuneixen les persones representants de l'Alumnat i del Professorat participant al procés així com la Comissió de Seguiment i l'Equip Tècnic, que dinamitzarà l'activitat.

3. En un plànol de gran format del pati, cada grup d'alumnes o un representant de cada grup, situa els 5 punts prioritzats.

4. Entre totes les persones participants s'arriba a un consens sobre els temes que es tindran en compte a l'hora de generar les propostes. Els temes escollits han de representar a totes les persones participants.

5. És important registrar tota la informació, de manera que quedi constància dels temes prioritaris però també de les qüestions no prioritzades ja que potser es volen treballar més endavant.

 S'ha de tenir consciència que probablement no es podrà treballar tot d'una vegada i que és important prioritzar de cara a les propostes d'intervenció.

7. Definim les estratègies

Procedim a generar els criteris d'intervenció un cop realitzades les activitats de la diagnosi participativa B. ANALITZEM EL PATI i resumits els seus resultats. Elaborem les estratègies més adients per a millorar el nostre pati a partir dels criteris d'intervenció que es proposen en aquest mateix apartat.

7.1. Redacció de les estratègies

7.1. Redacció de les estratègies

“Establim criteris d’intervenció.”

Fitxa tècnica

Objectiu

 Accions pel canvi

Definir aquelles estratègies generals que ens permetran assolir els objectius de millora establerts a partir de les activitats 6.1 Taula de resultats i 6.2 Mapa col·lectiu amb la finalitat de millorar les qualitats i l’organització dels patis escolars i disminuir les desigualtats i les jerarquies que s’hi produeixen.

Participants
CS Comissió de seguiment
ET Equip Tècnic

Material de suport
Taula resum dels resultats.
Llistat de temes prioritzats al Mapa col·lectiu.
Llistat de recomanacions.

Dedicació orientativa
1 sessió
2h per sessió

Procediment

1. Es reuneix la Comissió de Seguiment i l’Equip Tècnic. A partir dels resultats de les activitats de l’apartat anterior, s’estableixen els objectius a assolir a través de les intervencions al pati.

2. Es consulta el Llistat de recomanacions i s’escullen les més adients en cada cas. Les recomanacions proposades tenen l’avantatge de poder-se aplicar a qualsevol pati d’esbarjo gràcies al seu caràcter general. Estan classificades en 3 blocs en funció del seu àmbit d’intervenció:

Espai: recomanacions relacionades amb la configuració de l’espai del pati.
Elements: recomanacions que fan referència als objectes fixes o mòbils que es poden introduir al pati.
Gestió: recomanacions per fer funcionar l’esbarjo com un espai coeducatiu.

3. Es redacten les estratègies a seguir en cada àmbit. És recomanable intervenir en els tres àmbits per aconseguir uns resultats més satisfactoris i complerts. El llistat d’aquesta guia pot servir de base però es recomana adaptar les estratègies a cada cas concret. S’agrupen segons els objectius que permeten assolir i si es tracta d’intervencions que impliquen canvis en l’espai, els elements o la gestió.

4. Es distribueixen les estratègies entre els diferents grups d’alumnat implicats al procés per treballar-les més a fons durant l’apartat D. PROPOSTES DE MILLORA. Per optimitzar recursos, es recomana que cada grup treballi una estratègia diferent, segons convingui per l’edat o altres qüestions.

Els criteris relatius a l’espai poden implicar intervencions més costoses i poden suposar una aturada parcial del funcionament del pati. Els criteris per incorporar nous elements al pati també tenen cost però no alteren el funcionament normal del pati durant la seva fabricació. I per últim, els criteris que tenen a veure amb la gestió no suposen cap cost addicional però requereixen la implicació real del professorat.

Llistat de recomanacions

Espai

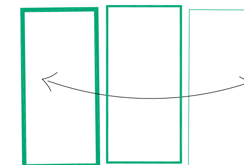
Aquest bloc recull els criteris relacionats amb la configuració de l'espai. Aquests expliquen com distribuir d'una manera responsable i equitativa l'espai, recomanen geometries i acabats de les diferents parts del pati i determinen com ha de ser la relació física entre l'escola i el seu entorn més proper.

Tots ells tenen la voluntat d'aconseguir uns espais no jeràrquics i no androcèntrics.

Per facilitar la seva aplicació, s'han classificat els diferents criteris segons els 5 paràmetres d'estudi.

D Diversitat
F Flexibilitat
I Interrelació
C Confort
R Representativitat

Distribució equitativa i eficient

D Distribuir el pati equitativament en diferents sectors per permetre el desenvolupament de diferents tipus d'activitats: activitats en equip, jocs motrius de diferents intensitats, jocs simbòlics i altres tipus d'activitats tranquil·les.

C R Ubicar les àrees destinades al joc en equip o al joc motriu d'alta intensitat a les zones considerades perifèriques amb l'objectiu de no interrompre el pas cap a altres zones del pati, cap als espais interiors o cap al carrer.

C R Si el pati té dimensions reduïdes es destinarà una única zona per a les activitats motrius d'alta intensitat ja que necessiten molt d'espai concentrat. Si el pati disposa d'espai suficient es pot destinar més d'una zona per a aquest tipus d'activitat.

D F L'espai destinat a les activitats motrius de mitja intensitat no necessita dimensions massa grans i pot distribuir-se en diferents àrees del pati.

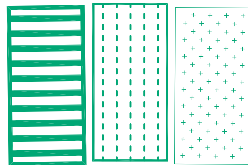
I C Tenir en consideració els nivells d'intensitat dels diferents sectors del pati. Es recomana generar una graduació de nivells d'intensitat entre les activitats dels diferents sectors i sobretot no situar sectors amb nivells oposats un al costat de l'altre.

I C Treballar els límits dels sectors d'alta intensitat per protegir i evitar la invasió dels espais adjacents.

F I Es recomana no utilitzar divisions fixes i continues per separar sectors, considerades barreres. En lloc d'això, es recomana utilitzar zones d'arbrat, desnivells que generin grades, etc.

F I C Evitar la presència de racons o espais residuals.

Adequació de les característiques al tipus d'activitat

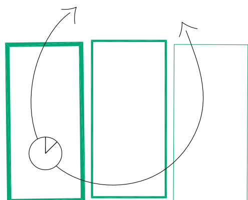
D I C Potenciar el disseny d'espais rics. Aquests han de comptar amb elements variats. Han de generar geometries diverses com, per exemple, petits terraplens a diferents nivells, incloure textures i colors variats, integrar àrees recollides i zones cobertes, etc.

F C R L'espai destinat a les activitats o jocs motrius d'alta o mitja intensitat no ha de tenir obstacles i el paviment ha de ser preferiblement dur i sense desnivells. És recomanable no associar aquests espais amb un joc determinat com pot ser el cas d'una pista d'esports.

D C El joc simbòlic i les activitats motrius de baixa intensitat requereixen, preferiblement, paviments tous i amb textura (graveta, sorra, herba, etc.).

F R Evitar espais que s'identifiquin simbòlicament amb el rol masculí o femení eliminant línies o geometries associades a un joc o esport concret.

Accessibilitat i necessitats bàsiques

I C Evitar la presència d'elements físics o d'activitats que puguin obstaculitzar el camí d'arribada als elements que ens permeten satisfer les necessitats bàsiques (fonts, lavabos, papereres, etc).

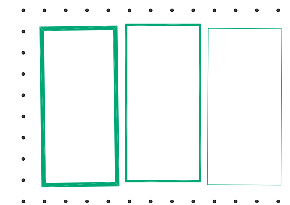
I C R És recomanable que es pugui arribar als punts d'ús bàsic (fonts i lavabos) des de qualsevol lloc del pati en un temps màxim de 2 minuts. El mateix recinte del pati ha de comptar amb lavabos i fonts.

C Tenir en compte l'exposició al sol i les zones d'ombra de tot l'any per distribuir els diferents sectors del pati en funció de les activitats que s'hi desenvoluparan.

F I C L'accés a l'edifici des del pati d'esbarjo ha de tenir unes dimensions suficients i ha d'estar lliure d'obstacles per facilitar l'entrada i sortida de totes les persones amb comoditat.

F Comptar amb un espai d'emmagatzematge al pati o de fàcil accés des del mateix per guardar material i elements d'ús discontinu.

Relació amb l'entorn

D C Dotar l'accés a l'escola amb una zona de bancs i d'ombra de dimensions suficients per permetre el joc dels infants i l'espera de les persones cuidadores.

I Facilitar la integració de l'escola en el barri col·locant tanques permeables per permetre la visibilitat entre el pati i el carrer.

I És recomanable situar un espai públic de relació (plaça, parc o àrea per a vianants) i/o equipament (biblioteca, poliesportiu, escola de música, etc.) adjacent o de fàcil accés des de l'escola.

Llistat de recomanacions

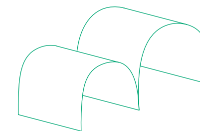
Elements

Aquest segon bloc fa referència a la varietat d'elements que es poden introduir en un espai d'esbarjo i té l'objectiu d'aconseguir una major diversitat de jocs i que aquests no siguin estereotipats en funció del gènere. És important potenciar la multifuncionalitat i la temporalitat dels elements per millorar els paràmetres d'estudi i per tant permetre el desenvolupament d'una major diversitat de jocs i activitats. Així doncs, els elements han de tenir la capacitat de tenir diverses funcions i han de poder romandre o no a l'espai d'esbarjo.

Per facilitar la seva aplicació, s'han classificat els diferents criteris segons els 5 paràmetres d'estudi.

D Diversitat
F Flexibilitat
I Interrelació
C Confort
R Representativitat

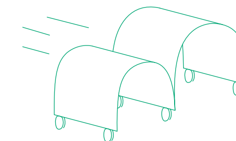
Elements de joc permanents

D F R Evitar que els elements fixes que es troben permanentment al pati s'identifiquin amb un ús específic. Per aconseguir-ho, els elements han de tenir diferents geometries, alçades i mides. Com a exemple, en comptes de tenir bancs tradicionals per seure es poden dissenyar elements graonats que permetin sumar altres usos.

D R Incorporar al pati elements que potenciïn el joc simbòlic i el joc motriu de baixa intensitat com zones d'estar, elements per a l'equilibri o la motricitat fina.

Elements de joc temporals

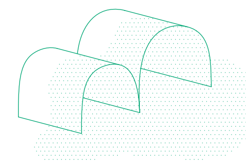
D R Introduir elements multifuncionals i neutres a l'espai d'esbarjo com, per exemple, els cèrcols, les cordes, les rodes o els guixos, per permetre la generació de noves dinàmiques de joc. Prioritzar els elements naturals de formes, olors i colors diferents.

D F R Introduir els diferents elements de manera estètica i endreçada. Això potenciarà que l'alumnat en tingui més cura.

La quantitat d'elements que es proporcionen ha de ser suficient per permetre que tothom pugui jugar i hi hagi més diversitat de jocs.

F R Si s'introdueixen temporalment elements d'ús específic, com porteries mòbils, xarxa de volei o «bibliopati», tenir en compte que puguin desplaçar-se amb facilitat per posar i treure en funció de les necessitats o desitjos.

Vegetació i ombres

D C R Comptar amb vegetació variada, autòctona, aromàtica o medicinal, per embellir l'espai d'esbarjo i enriquir les experiències de l'alumnat. L'estudi d'aquesta vegetació i els seus usos es pot incorporar al programa educatiu.

D C Introduir elements d'ombra, arbres de fulla caduca, pèrgoles vegetals i/o tendals per crear zones d'ombra i generar confort climàtic allà on sigui necessari protegir-se del sol. Amb aquests elements s'aconsegueixen també espais exteriors més acollidors.

Llistat de recomanacions

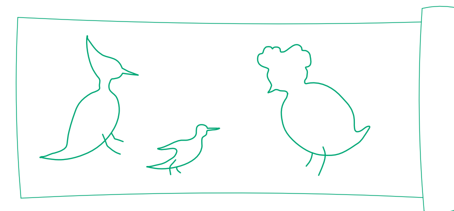
Gestió

Aquest bloc exposa eines per fer funcionar l'esbarjo com un espai educatiu, on s'aprenen valors d'igualtat, respecte i solidaritat. Entenem el pati com un espai que pot contenir una gran varietat d'activitats simultànies i de manera continua. Totes aquestes recomanacions no impliquen canvis físics de l'espai. Permeten transmetre valors inclusius i fomenten conductes no sexistes incorporant la cooperació i de cura del pati per mitjà del joc. La participació és un element clau en el procés de millora del pati, ja que és imprescindible per la presa de consciència col·lectiva.

Per facilitar la seva aplicació, s'han classificat els diferents criteris segons els 5 paràmetres d'estudi.

- D **Diversitat**
- F **Flexibilitat**
- I **Interrelació**
- C **Confort**
- R **Representativitat**

Accions per diversificar

D R Ampliar el coneixement de l'alumnat sobre jocs diversos que es poden realitzar al pati. Es proposa que les famílies, AFA o l'AMPA expliquin els seus jocs de la infància i que l'alumnat faci l'exercici d'inventar nous jocs.

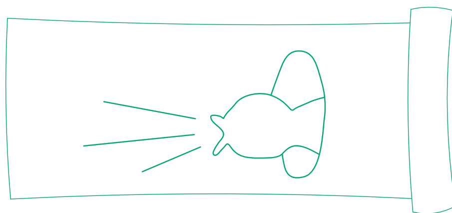
D R Proposar nous jocs o nous esports considerats neutres o no practicats entre l'alumnat (corfbol, voleibol, joc del «pitxi», hoquei…). Es podrien incorporar a l'assignatura d'educació física com a pràctica i com a treball de recerca.

D F R Utilitzar l'espai del pati també per a usos acadèmics fomenta que totes les persones utilitzin tots els espais, augmentant el sentiment de pertinença, desjerarquitzant i evitant la identificació d'espais amb determinats grups o persones.

D F I Obrir el pati en horaris no lectius per permetre la realització d'altres activitats al barri. D'aquesta manera es fomenta l'escola com a punt de trobada de les famílies fora de l'horari escolar i augmenta l'oferta de serveis del barri.

F I Utilitzar espais públics propers a l'escola per passar l'hora d'esbarjo o realitzar altres activitats escolars.

Accions per trencar estereotips

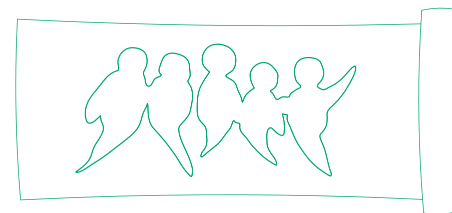
D R Potenciar les habilitats de les nenes per a jugar a jocs considerats masculins, organitzant campionats mixtes i donant a conèixer referents femenins del món de l'esport.

D R Posar en valor les activitats considerades femenines, com els jocs simbòlics, les activitats motrius de baixa intensitat o de cura organitzant campionats mixtes de gomes, xarranca o corda, o introduint un hort per compartir-ne la cura entre tot l'alumnat de l'escola.

R Dotar d'eines de gestió amb perspectiva de gènere al professorat. Organitzar una formació que combini sessions teòriques i exercicis pràctics sobre rols de gènere i estereotips sexuals i sobre detecció, resolució i prevenció de conflictes. Per facilitar la participació del professorat es recomana adaptar les sessions als horaris escolars.

D R Organitzar xerrades informatives per a les famílies sobre el sexisme en els jocs i les joguines. Donar a conèixer nous referents i informar sobre la diversitat de jocs i joguines a les famílies.

Accions per millorar la convivència

D R Decidir els jocs col·lectivament i equitativament a través de dinàmiques participatives. Les dinàmiques han de ser diverses i fomentar la participació de tot l'alumnat. És important que tothom conegui les regles dels jocs escollits.

C R Decidir normes específiques per evitar que les activitats més intensives envaeixin les àrees de jocs més tranquils. Aquestes es decidiran amb l'alumnat a través de diferents dinàmiques participatives.

R Organitzar activitats on tota l'escola participa per fomentar la interacció de nens i nenes de diferents edats i desenvolupar les capacitats de cura i atenció dels més grans. Es proposa que l'alumnat de cicle mitjà i superior organitzi jocs per als nens i nenes d'educació infantil i cicle inicial.

D
Proposem millores

Aquest apartat inclou activitats per fer un disseny col·laboratiu del pati. És recomanable pensar solucions sostenibles reutilitzant allò que ja existeix a l'escola i al barri i implicar la comunitat educativa en el procés d'implementació de les millores ja siguin canvis físics o en la gestió. Finalment, recordar que la posada en pràctica de les propostes de millora també ha de ser un procés col·lectiu i que serà beneficiós comptar amb la participació de les famílies, a més del professorat i l'alumnat.

8. Elaborem les propostes

Finalment farem els últims passos abans de portar les intervencions a la pràctica. Dissenyem les propostes de millora concretes i consensuem-les entre tota la comunitat educativa.

8.1. Disseny col·laboratiu

8.2. Consens col·lectiu

8.1. Disseny col·laboratiu

"Dissenyem les propostes."

Fitxa tècnica

Objectiu

 Accions pel canvi

Amb aquesta activitat es dissenyen les propostes concretes que permetran assolir els objectius de millora establerts.

Participants
A Alumnat

Material de suport
Material necessari per dur a terme la tècnica de representació escollida.

Dedicació orientativa
4 sessions
1h30min per sessió

Procediment

1. Conèixer quina estratègia o grup d'estratègies té assignades el nostre grup, segons s'estableix a l'activitat 7.1. Redacció de les estratègies.

2. És important que l'alumnat prengui consciència de les dimensions de l'espai en relació al propi cos i en relació a les propostes. Podem sortir al pati i experimentar amb diferents elements (caixes de cartró, caixes de fruita, rotllo de cartró) per conèixer les mides que requereixen les diferents activitats que volem fer al pati.

3. Buscar referències de casos amb problemàtiques similars i estudiar quines solucions s'han aportat en cada cas.

4. Dissenyar la proposta a partir de tècnica més adient (plànol, collage, dibuix, maqueta, redacció, vídeo, etc.). Depenent del tipus de proposta, el resultat que necessitem obtenir per poder-la implementar variarà. Aquest resultat dependrà de si les intervencions que proposem tenen a veure amb:

Espai: El resultat ha de contenir una proposta de distribució amb una materialitat definida (organització en zones, distribució d'elements, materials, textures, colors…).
Elements temporals: S'haurà d'arribar a definir el tipus d'element que s'incorpora al pati, quina quantitat d'elements s'introdueixen i mitjançant quins mecanismes s'articula el seu ús discontinu (recollida, emmagatzematge…).

Elements fixes: S'ha d'assolir el disseny d'un prototip, que pot consistir en la transformació d'un element existent o bé amb el disseny d'un element nou. També s'ha d'assignar un lloc del pati per al nou element.

Gestió: El resultat ha de ser un document (pot ser escrit, gràfic o audiovisual) que contingui i expliqui la nova proposta de gestió: les normes consensuades del nou ús del pati, les noves activitats o els continguts educatius proposats.

8.2. Consens col·lectiu

“Decidim conjuntament.”

D

Fitxa tècnica

Objectiu

 Accions pel canvi

L’objectiu és consensuar les propostes de millora elaborades per cada grup i calendaritzar les intervencions.

Participants
CS Comissió de Seguiment
A Alumnat
P Professorat
ET Equip Tècnic

Material de suport
Projector

Dedicació orientativa
1 sessió
2h per sessió

Procediment

1. Es busca un espai gran de l’escola, on poder reunir a molta gent.

2. Cada grup explica detalladament la seva proposta a la resta.

3. Es deixa un espai de debat on poder fer aportacions sobre les diferents propostes amb l’objectiu de millorar-les o de facilitar la seva implementació.

4. S’organitza el calendari d’intervencions segons els recursos de l’escola i els requeriments de cada proposta (materials, temps, persones que intervindran, recursos econòmics...).

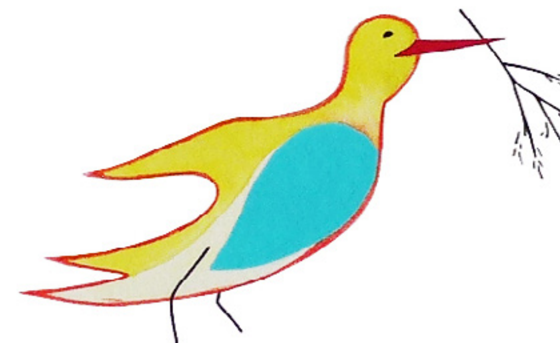

Es recomana comptar amb el suport de les famílies per implementar les intervencions. Per exemple, col·laborar en la construcció, aportar recursos, etc.

9. Transmetem les propostes

Prepararem un document tècnic que incorpori la documentació gràfica i les descripcions tècniques indispensables per a construir les millores del pati.

9.1. Document tècnic

9.1. Document tècnic

“Fem l’últim pas abans de la implementació.”

Fitxa tècnica

Objectiu

 Accions pel canvi

L’objectiu d’aquesta activitat és documentar el procés i fer una proposta detallada d’implementació de les millores.

Participants
CS Comissió de Seguiment
ET Equip Tècnic

Material de suport
-

Dedicació orientativa
Segons la complexitat de la intervenció

Procediment

1. La Comissió de Seguiment elabora un document que recull el procés, amb una descripció detallada de totes les activitats i els resultats obtinguts. Aquest document pot incloure imatges i gràfics.

2. Per implementar les propostes de millora pot ser necessària l’elaboració d’un document específic. Les característiques d’aquest document dependran del tipus d’intervenció a realitzar. És possible que es requereixi la participació d’un equip professional extern per a la redacció d’aquest document, especialment si s’han de realitzar obres al pati.

Glossari

Androcentrisme: visió del món i de la cultura centrada en el punt de vista masculí, de manera que la realitat masculina se situa al centre de les construccions dels discursos dins l'imaginari cultural i fonamenten la base de l'ideari social. És una pràctica social on les persones que la conformen assumeixen rols funcionals i estandarditzats, on els models vitals i actituds masculines s'afirmen com a universals i en supremacia dels de les dones, que són considerades complementàries.

Dinàmiques participatives: són instruments per adquirir coneixements partint de la pràctica, del coneixement de les persones, de les experiències viscudes i dels sentiments, així com dels problemes i dificultats del nostre entorn. Les dinàmiques participatives s'utilitzen per desenvolupar processos col·lectius de debat i reflexió. Permeten compartir i col·lectivitzar els coneixements individuals i que el grup s'impliqui més en el procés.

Dominació de gènere: accions explícites o implícites que tenen com a resultat la imposició de quelcom a algú per altri. En aquest cas una o varies persones de gènere masculí adopten actitud en supremacia vers una o varies persones de gènere femení. Aquestes accions són emprades per recordar i reafirmar el lloc que li pertoca a cada persona en la jerarquia de la societat.

Estereotips sexuals: són valoracions injustificades, basades en creences en el marc cultural que simplifiquen la realitat i defineixen globalment el comportament de les persones segons el seu sexe.

Eurocentrisme: totes aquelles actituds que jutgen i qüestionen qualsevol fenomen des d'una òptica europea, especialment els esdeveniments històrics, els costums i els valors d'altres pobles. Implica creure que la civilització europea (i per extensió la cultura occidental) és superior a les altres per associar-la amb la civilització en oposició als bàrbars o primitius.

Gènere: Conjunt de factors i característiques simbòliques i comunes que defineixen les persones segons els seus trets identitaris dins la societat. En molts casos el gènere està condicionat pels patrons socials que preestableixen com s'ha de comportar i relacionar una persona pel fet de tenir uns determinats trets físics i sexuals.

Identitat de gènere: auto-identificació d'una persona de ser home o dona, o cap dels dos, i que pot diferir del sexe biològic. La identitat de gènere no es fixa en néixer però s'estableix molt aviat durant la primera socialització amb la contribució de factors psicològics i socials.

Jerarquia de gèneres: la jerarquia és qualsevol formalització que ordena segons el valor o categoria. La jerarquia de gèneres està produïda per mecanismes històrics i socials que releguen les dones a una posició secundària i subordinada en les relacions humanes. En la societat patriarcal, dones i homes tenen diferent estatus en relació al control de la propietat, al control del treball i a la participació política.

Joc motriu: són jocs de destresa i desenvolupament psicomotor. Evolucionen amb l'edat de les criatures. Al principi estan clarament relacionats amb el descobriment del propi cos i de les seves possibilitats. Després es converteix en un joc de destresa per a anar millorant. Cap als vuit anys, els jocs motrius són generalment col·lectius, sent freqüents els jocs reglats amb pilotes, jocs d'equilibri, de córrer, de lluites i acrobàcies, on es comença a relacionar aquestes activitats amb la competició.

Joc simbòlic: és aquell mitjançant el qual la criatura imita accions de la vida quotidiana del món de les persones adultes. És un joc de simbolització que produeix plaer i satisfacció, alhora que facilita el desenvolupament del llenguatge, de la socialització, la comunicació… Les criatures han d'assolir un rol, establir normes de joc, arribar a acords i compartir amb les altres, i es va fent més complex amb l'edat.

Masculinitat hegemònica: conjunt de rols i privilegis que es fomenta en els homes arrel d'uns patrons culturals preestablerts i que expliquen com i per què els homes mantenen un rol social de dominació vers les dones i d'altres identitats de gènere.

Naturalització de les diferències entre gèneres: conjunt de creences que associen el comportament dels homes i les dones en el seu conjunt als seus sexes biològics. Aquest recurs utilitza les diferències biològiques per justificar desigualtats socials.

Observacions pilot: són observacions on les dades recollides no tenen rellevància per als resultats. Les observacions pilot no s'utilitzen per recollir dades sinó que són un pas previ per familiaritzar-se amb la mostra o l'entorn a observar i/o el sistema de recollida de dades.

Prejudicis culturals: creences o valoracions sense base de certesa que condicionen el punt de vista i que jutgen des d'una òptica occidental a les persones no occidentals, els seus costums i sabers.

Recerca-acció: és una metodologia científica que parteix del diàleg i, a través d'aquest, les persones participants involucrades investiguen la seva realitat concreta, definint els problemes i actuant en propostes conjuntes i perseguint la seva resolució o, almenys, una major conscienciació sobre els seus orígens i possibles solucions. Els tres eixos fonamentals en els que es basen la majoria de les IAP són la recerca, l'acció i la formació.

Rol de gènere: conjunt de normes, prescripcions i representacions culturals que dicta la societat sobre el comportament que es considera adequat per un gènere determinat.

Sexisme: discriminació basada en el sexe de les persones. Generalment aquesta discriminació afecta les dones i/o persones amb altres identitats de gènere, diferents dels homes.

Aquesta guia proposa una METODOLOGIA de diagnosi participativa i d'intervenció d'igualtat de gènere als espais d'esbarjo a partir d'un procés de reflexió i d'aprenentatge col·lectiu.

Ha estat dissenyada per aplicar-se als patis de primària, on les criatures aprenen a posicionar-se i a relacionar-se a l'espai. Aquests patrons es reprodueixen després als espais públics, deixant patent el vincle entre el disseny dels espais, la construcció social del gènere i l'educació espacial diferenciada que reben nens i nenes.

Aquesta guia us vol acompanyar en el procés de transformació del pati per aconseguir uns espais educatius que ofereixin les mateixes oportunitats a totes les persones.

equal saree